

31977L0388

L 145/1

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

13.6.1977

**NÕUKOGU KUUES DIREKTIIV,
17. mai 1977,
kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta — ühine
käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas**

(77/388/EMÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 99 ja 100,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse assamblee arvamust, ⁽¹⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust ⁽²⁾

ning arvestades, et:

kõik liikmesriigid on vastu võtnud käibemaksusüsteemi kooskõlas nõukogu esimese ja teise 11. aprilli 1967. aasta direktiiviga kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta; ⁽³⁾

21. aprilli 1970. aasta otsusega liikmesriikide rahaliste osamaksete asendamise kohta ühenduse omavahenditega ⁽⁴⁾ nähakse ette ühenduste eelarve rahastamine täielikult ühenduste omavahenditega, olenemata muudest tuludest; nimetatud vahendite hulka

peavad kuuluma vahendid, mis kogunevad käibemaksust ning mis saadakse ühtlustatud viisil kindlaksmääratava maksubaasi alusel ühise maksumäära kohaldamisel kooskõlas ühenduse eeskirjadega;

tuleb edendada isikute, kaupade, teenuste ja kapitali vaba liikumise piirangute tõhusat kõrvaldamist ning riikide majanduste integreerimist;

arvesse tuleb võtta eesmärki kaotada impordimaks ning ekspordi maksuvabastus liikmesriikidevahelises kaubanduses; tuleks tagada, et ühine kumuleeruvate käibemaksude süsteem ei diskrimineeriks kaupu ja teenuseid päritolu järgi, saavutamaks lõpuks ühisturu, mis võimaldab ausat konkurentsi ning sarnaneb tõelise siseturuga;

maksu mittediskrimineeriva iseloomu tugevdamiseks on tarvis selgitada mõiste "maksukohustuslane" sisu, et liikmesriigid saaksid seda laiendada isikutele, kes aeg-ajalt teevad teatavaid tehinguid;

mõiste "maksustatav tehing" on põhjustanud raskusi, eelkõige seoses maksustatavate tehingutena käsitatavate tehingutega; nimetatud mõisteid on tarvis selgitada;

maksustatavate tehingute teostamise koha kindlaksmääramine on põhjustanud liikmesriikidevahelisi kohtualluvuse konflikte,

⁽¹⁾ EÜT C 40, 8.4.1974, lk 25.

⁽²⁾ EÜT L 139, 12.11.1974, lk 15.

⁽³⁾ EÜT 71, 14.4.1967, lk 1301/67.

⁽⁴⁾ EÜT L 94, 28.4.1970, lk 19.

eelkõige kauba tarnimise puhul koos kokkupanekuga ning teenuste osutamise puhul; kuigi teenuste osutamise kohaks tuleks põhimõtteliselt määratleda teenuseid osutava isiku peamine tegevuskoht, tuleks määratleda, et see koht asub selle isiku asukohariigis, kellele teenuseid osutatakse, eelkõige maksukohustuslaste vahel osutatavate teatavate teenuste puhul, kus teenuste hind sisaldub kauba hinnas;

kui soovitakse, et ühenduse maksumäära kehtestamine ning edasised muudatused jõustuksid kõikides liikmesriikides ühel ajal, on tarvis ühtlustada maksustatava teokoosseisu ja maksu sissenõutavuse mõisted;

maksubaas tuleb ühtlustada nii, et ühenduse maksumäära kohaldamine maksustatavatele tehingutele annaks kõikides liikmesriikides võrreldavaid tulemusi;

liikmesriikide kohaldatavad maksumäärad peavad olema sellised, et eelneval etapil kohaldatud maks oleks võimalik tavalisel viisil maha arvata;

koostada tuleks ühine maksuvabastuse liikide loetelu, et ühenduste omavahendeid saaks kõikides liikmesriikides koguda ühtlustatud viisil;

mahaarvamist reguleerivad eeskirjad tuleks ühtlustada sedavõrd, kui võrd need mõjutavad tegelikult kogutavaid summasid; mahaarvatavat osa tuleks kõikides liikmesriikides arvutada samal viisil;

tuleks täpsustada, kes isikutest on maksukohustuslased, eelkõige teenuste puhul, mida osutab teises riigis asuv isik;

võimalikult suurel määral tuleb ühtlustada maksumaksjate kohustused, et kindlustada vajalikud tagatised maksude ühtlustatud viisil kogumiseks kõikides liikmesriikides; maksumaksjad peaksid eelkõige esitama korrapäraselt tehingute ülddeklaratsiooni nii sisendite kui ka väljundite kohta, kui seda peetakse vajalikuks omavahendite maksubaasi kindlaksmääramiseks ja järelevalveks;

liikmesriikidel peab kooskõlas ühiste sätetega ning suurema ühtlustamise huvides olema sellele vaatamata võimalus säilitada väikeettevõtjate jaoks eriskeemid; liikmesriigid peaksid saama vabalt rakendada eriskeemi, mis hõlmab sisendi käibemaksu kindlasummalist vähendamist põllumajandustootjatele, kelle suhtes tavapäraseid skeeme ei kohaldata; tuleks kindlaks määrata nimetatud skeemi aluspõhimõtted ning vastu võtta ühine meetod nimetatud

põllumajandustootjate lisandväärtuse arvutamiseks omavahendite kogumise eesmärgil;

tagada tuleks käesoleva direktiivi sätete ühetaoline kohaldamine; selleks on tarvis ette näha ühenduse konsulteerimiskord; käibemaksukomitee loomine võimaldaks liikmesriikidel ja komisjonil teha tihedat koostööd;

liikmesriikidel peaks teatud piires ning teatud tingimustel olema võimalik võtta või säilitada käesolevast direktiivist erinevad erimeetmed, lihtsustamaks maksu kogumist ja hoidmaks ära pettust või maksustamise vältimist;

näib olevat kohane lubada liikmesriikidel sõlmida mitteliikmesriikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega lepinguid, mis sisaldavad erandeid käesolevast direktiivist;

eriti oluline on ette näha ülemineku periood, võimaldamaks ettenähtud valdkondade siseriiklikke õigusakte järk-järgult kohandada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I JAOTIS

SISSEJUHATAVAD SÄTTED

Artikkel 1

Liikmesriigid muudavad oma olemasolevaid käibemaksusüsteeme kooskõlas järgmiste artiklitega.

Nad võtavad vastu vajalikud õigusnormid, mis võimaldavad muudetud süsteemidel jõustuda niipea kui võimalik ning hiljemalt 1. jaanuariks 1978.

II JAOTIS

REGULEERIMISALA

Artikkel 2

Käibemaksuga maksustatakse:

1. kauba tarnimine või teenuste osutamine tasu eest riigi territooriumil maksukohustuslase poolt, kes sellena tegutseb;
2. kauba import.

3. Liikmesriigid võivad maksukohustuslasena käsitada ka isikut, kes aeg-ajalt teeb lõikes 2 nimetatud tegevusega seotud tehingu, eelkõige mõne järgmistest tehingutest:

- a) ehitiste, ehitiste osade või ehitiste aluse maa võõrandamine enne esmast kasutuselevõttu; liikmesriigid võivad ette näha tingimused käesoleva kriteeriumi kohaldamiseks ehitiste ümberkujundamise ning nende aluse maa suhtes.

III JAOTIS

TERRITORIAALNE KOHALDATAVUS

Artikkel 3

1. Käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab "riigi territoorium" Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu kohaldamise ala, nagu see on iga liikmesriigi suhtes kindlaks määratud artiklis 227.

2. Järgmised üksikute liikmesriikide territooriumid ei kuulu "riigi territooriumi" alla:

Saksamaa Liitvabariik:

Helgoland saar, Büsingeni territoorium;

Taani Kuningriik:

Gröönimaa;

Itaalia Vabariik:

Livigno, Campione d'Italia, Itaaliale kuuluv osa Lugano järvest.

3. Kui komisjon leiab, et lõikes 2 sätestatud erandid ei ole eelkõige ausat konkurentsi või omavahendeid silmas pidades enam põhjendatud, teeb ta nõukogule vastavad ettepanekud.

Liikmesriigid võivad kohaldada muid kriteeriume peale esmase kasutuselevõtu, näiteks ajavahemik ehitise valmimisest esmase võõrandamiseni või ajavahemik esmasest kasutuselevõttust järgmise võõrandamiseni, tingimusel et nimetatud ajavahemikud ei ületa vastavalt viit ning kahte aastat.

"Ehitis" on mis tahes maaga püsivalt ühendatud rajatis;

- b) ehitusmaa võõrandamine.

"Ehitusmaa" on mis tahes hoonestamata või hoonestatud maa, mis vastab liikmesriikide vastavatele määratlustele.

4. Lõikes 1 kasutatud sõna "iseseisvalt" vabastab maksust töötajad ja teised isikud, kui nad on tööandjaga seotud töölepingu või muude õiguslike suhete kaudu, mis loovad töötingimusi, töötasu ning tööandja vastutust käsitleva suhte tööandja ja töötaja vahel.

Arvestades artiklis 29 sätestatud konsulteerimist, võib iga liikmesriik riigi territooriumil asuvaid isikuid, kes on õiguslikult iseseisvad, kuid rahaliste, majanduslike ja organisatsiooniliste sidemete kaudu tihedalt üksteisega seotud, käsitada ühe maksukohustuslasena.

5. Riike, regionaalsete ja kohalike omavalitsuste ametiasutusi ning teisi avalik-õiguslikke organisatsioone ei käsitata maksukohustuslasena tegevuse või tehingutega seoses, mida nad teevad ametivõimudena, isegi kui nad koguvad seoses nimetatud tegevuse või tehingutega makse, lõive, liikmemakse või tasusid.

IV JAOTIS

MAKSUKOHUSTUSLASED

Artikkel 4

1. "Maksukohustuslane" on iga isik, kes mis tahes paigas teostab iseseisvalt lõikes 2 sätestatud mis tahes majandustegevust, olenevata nimetatud tegevuse eesmärgist või tulemustest.

2. Lõikes 1 nimetatud majandustegevus on tootjate, ettevõtjate ja teenuseid osutavate isikute mis tahes tegevus, sealhulgas kaevandamine ja põllumajandus ning vabakutseline tegevus. Majandustegevuseks loetakse ka materiaalse või immateriaalse vara kasutamine kestva tulu saamise eesmärgil.

Kui nad aga sellist tegevust või tehinguid teostavad, käsitatakse neid maksukohustuslasena seoses tegevuse ja tehingutega, mille puhul maksukohustuse kohaldamata jätmine tooks kaasa olulist konkurentsi moonutamist.

Igal juhul käsitatakse nimetatud organeid maksukohustuslasena seoses D lisas loetletud tegevusaladega, välja arvatud juhul, kui tegevuse mahu võib hinnata tühiseks.

Liikmesriigid võivad nende organite tegevuse, mis on artikli 13 või artikli 28 alusel maksust vabastatud, lugeda nende tegevuseks ametivõimudena.

V JAOTIS

MAKSUSTATAVAD TEHINGUD

Artikkel 5

Kaubatarne

1. "Kaubatarne" on materiaalse vara omanikuna kasutamise õiguse üleminek.

2. Elektrivool, gaas, soojusenergia, jahutusenergia jms loetakse materiaalseks varaks.

3. Liikmesriigid võivad materiaalse varana käsitada järgmist:

- a) teatavad kinnisasjaõigused;
- b) asjaõigused, mis annavad nende omanikule kinnisasja kasutamise õiguse;
- c) osad või aktsiad, mis annavad nende omanikule kinnisasja või selle osa omandi- või valdusõiguse *de jure* või *de facto*.

4. Tarnena lõike 1 tähenduses võib käsitada ka:

- a) ametivõimude poolt või nimel tehtud korralduse alusel või vastavalt õigusaktidele vara omandiõiguse üleminekut hõlmitse eest;
- b) kauba tegelikku üleandmist vastavalt lepingule kauba tähtajalise rendi kohta või järeelmaksuga müügi kohta, millega nähakse ette, et tavaliselt läheb omandiõigus üle hiljemalt viimase osamakse tasumisega;
- c) kauba üleandmist komisjonilepingu alusel.

5. Tarnena lõike 1 tähenduses võivad liikmesriigid käsitada:

- a) kliendi materjalist valmistamise lepingu alusel tehtavat tarnet, st tööettevõtja poolt oma kliendile vallasvara üleandmist, mille ta on valmistanud või kokku pannud talle sel eesmärgil kliendi antud materjalidest või esemetest, ükskõik kas tööettevõtja on osaliselt kasutanud oma materjale või ei;
- b) teatavate ehitusobjektide üleandmist.

6. Maksukohustuslase poolt tema põhivahendite hulka kuuluva kauba kasutamine tema enda või tema töötajate isiklikuks tarbeks või selle tasuta äraandmine või üldiselt kasutamine muuks kui majandustegevuse eesmärgil loetakse tarneks tasu eest, kui sellelt kaubalt või selle osadelt võis käibemaksu täielikult või osaliselt maha arvata. Tarnena tasu eest ei käsitata siiski näidiste jagamist või väikese väärtusega kinkide tegemist maksukohustuslase majandustegevuse eesmärgil.

7. Liikmesriigid võivad tarnena tasu eest käsitada:

- a) maksukohustuslase poolt sellise kauba oma majandustegevuse eesmärgil kasutamist, mis on nimetatud majandustegevuse käigus valmistatud, ehitatud, kaevandatud, töödeldud, ostetud või imporditud, tingimusel et nimetatud kaubalt ei võiks käibemaksu täielikult maha arvata, kui see oleks omandatud teiselt maksukohustuslaselt;
- b) maksukohustuslase poolt kauba kasutamist mittemaksustatava tehingu tegemiseks, kui nimetatud kaubalt võis omandamisel või punkti a kohasel kasutamisel käibemaksu täielikult või osaliselt maha arvata;
- c) maksukohustuslase või tema õigusjärglaste poolt kauba säilitamist, kui nimetatud isik lõpetab maksustatava majandustegevuse ning nimetatud kaubalt võis omandamisel või punkti a kohasel kasutamisel käibemaksu täielikult või osaliselt maha arvata, välja arvatud lõikes 8 nimetatud juhtudel.

8. Kogu vara või selle osa tasu eest või tasuta või äriühingu kapitali sissemaksena üleandmise korral võivad liikmesriigid käsitada, et kaubatarnet ei ole toimunud ning sel juhul käsitatakse saajat üleandja õigusjärglasena. Vajaduse korral võivad liikmesriigid võtta vajalikke meetmeid konkurentsi moonutamise vältimiseks juhtudel, kus saajale maksukohustus täies ulatuses ei laiene.

Artikkel 6

Teenuste osutamine

1. "Teenuste osutamine" on mis tahes tehing, mis ei ole kaubatarne artikli 5 tähenduses.

Sellised tehingud on muu hulgas:

- omandiõigust tõendava dokumendiga varustatud või varustamata immateriaalse vara võõrandamine;
- kohustus hoiduda teatud teo tegemisest või taluda teatavat tegu või olukorda;
- teenuste osutamine vastavalt tellimusele, mis on esitatud ametivõimude poolt või nimel või seaduse alusel.

2. Tasu eest teenuste osutamiseks käsitatakse järgmist:

- a) põhivahendite hulka kuuluva kauba kasutamine maksukohustuslase või tema töötajate isiklikuks tarbeks või üldiselt muul kui majandustegevuse eesmärgil, kui sellelt kaubalt võib käibemaksu täielikult või osaliselt maha arvata;
- b) maksukohustuslase poolt tasuta teenuste osutamine tema enda või tema töötajate isiklikuks tarbeks või üldiselt muul kui majandustegevuse eesmärgil.

Liikmesriigid võivad käesoleva lõike sätetest erandeid teha, kui see ei too kaasa konkurentsi moonutamist.

3. Konkurentsi moonutamise vältimiseks ning arvestades artiklis 29 sätestatud konsulteerimist, võivad liikmesriigid teenuste osutamiseks tasu eest käsitada maksukohustuslase teenusetarneriigi oma ettevõtja huvides, tingimusel et selliselt teenuselt ei võiks käibemaksu täielikult maha arvata, kui selle osutaks teine maksukohustuslane.

4. Kui enda nimel, kuid teise maksukohustuslase eest tegutsev maksukohustuslane osaleb teenuse osutamises, loetakse, et nimetatud teenuse on osutanud ja saanud tema ise.

5. Artikli 5 lõiget 8 kohaldatakse samal viisil ka teenuste osutamise suhtes.

Artikkel 7

Import

"Kauba import" on kauba toomine riigi artiklis 3 määratletud territooriumile.

VI JAOTIS

MAKSUSTATAVATE TEHINGUTE KOHT

Artikkel 8

Kaubatarne

1. Kaubatarne koht on:

- a) kauba puhul, mille on lähetanud või vedanud tarnija või tarnesaaja või kolmas isik: koht, kus kaup asub ajal, mil algab selle lähetamine või vedu tarnesaajale; tarnija poolt või nimel kauba paigaldamise või kokkupaneku korral, millega kaasneb või ei kaasne katsetamine, loetakse tarnekohaks koht, kus kaup paigaldatakse või kokku pannakse; kui paigaldamist või kokkupanekut teostatakse riigis, mis ei ole tarnija asukohariik, võtab liikmesriik, kuhu kaup imporditakse, kõik vajalikud meetmed topeltmaksustamise vältimiseks nimetatud riigis;
- b) kauba puhul, mida ei lähetata ega veeta: kauba asukoht tarnimise ajal.

2. Erandina lõike 1 punktist a võib juhul, kui kaubasaadetise või kaubaveo lähtekoht ei asu riigis, kuhu see kaup imporditakse, importija tarnekohana artikli 21 lõike 2 tähenduses ning edasiste tarnete kohana käsitada riiki, kuhu kaup imporditakse.

Artikkel 9

Teenuste osutamine

1. Teenuse osutamise kohaks on teenuse osutaja tegevuskoht või teenuse osutamise asukoht või nimetatud tegevuskoha või asukoha puudumise korral tema alaline elu- või asukoht või peamine elukoht.

2. Sellest olenemata:

- a) on kinnisvaraga seotud teenuste, sealhulgas kinnisvaramaakerite ja -ekspertide teenuste, ning ehitustööde ettevalmistamise ja korraldamisega seotud teenuste, näiteks arhitektide ja kohapealset järelevalvet teostavate ettevõtjate teenuste osutamise kohaks kinnisvara asukoht;
- b) on veoteenuste osutamise kohaks see koht, kus vedu toimub, võttes arvesse läbitud vahemaid;

- c) on teenuste osutamise kohaks, mis on seotud:
- kultuuri-, kunsti-, spordi-, teadus-, haridus-, meelelahutus- vms tegevusega, sealhulgas nimetatud liiki tegevuse korraldaja tegevusega ning vajaduse korral abiteenuste osutamisega,
 - veo abiteenustega, nagu laadimine, mahalaadimine, teisaldamine jms tegevus,
 - materiaalse vallasvara väärtuse hindamisega,
 - materiaalse vallasvaraga seonduva tööga,

nimetatud teenuste tegeliku osutamise koht;

- d) on materiaalse vallasvara rendileandmise puhul, välja arvatud mis tahes liiki veovahendid, mida rentija ekspordib ühest liikmesriigist teise eesmärgiga neid teises liikmesriigis kasutada, teenuste osutamise kohaks nimetatud vara kasutamise koht;

- e) on allpool nimetatud teenuste osutamise korral väljaspool ühendust asuvatele klientidele või maksukohustuslastele, kes asuvad ühenduses, kuid mitte tarnijaga samas liikmesriigis, teenuste osutamise kohaks kliendi tegevuskoht või teenuste kasutamise asukoht või nimetatud tegevuskoha või asukoha puudumise korral tema alaline elu- või asukoht või peamine elukoht:

- autoriõiguste, patentide, litsentside, kaubamärkide jms õiguste võõrandamine ja litsentsimine,
- reklaamiteenused,
- konsultantide, inseneride, konsultatsioonibüroode, juristide ja raamatupidajate teenused jms teenused, samuti andmetöötlus- ning teabeandmisteenused,
- teatava majandustegevuse või punktis e nimetatud õiguse teostamisest täielikult või osaliselt loobumise kohustus,
- panga-, finants- ja kindlustustehingud, sh edasikindlustamine, v.a seifide rendileandmine,
- personali kasutada andmine,
- teise isiku nimel ja eest tegutsevate agentide teenused, kui nad osutavad oma esindatavale punktis e nimetatud teenuseid.

3. Topeltmaksustamise, maksustamata jätmise ja konkurentsi moonutamise vältimiseks võivad liikmesriigid lõike 2 punktis e nimetatud teenuste osutamise ning materiaalse vallasvara rendileandmise puhul käsitada:

- a) teenuste osutamise kohana, mis käesoleva artikli kohaselt asuks riigi territooriumil, väljaspool ühendust asuvat kohta, kui teenuste tegelik kasutamine ja neist kasusaamine toimub väljaspool ühendust;
- b) teenuste osutamise kohana, mis käesoleva artikli kohaselt asuks väljaspool ühendust, riigi territooriumi, kui teenuste tegelik kasutamine ja nendest kasusaamine toimub riigi territooriumil.

VII JAOTIS

MAKSUSTATAV TEOKOOSSEIS JA MAKSU SISSENÕUTAVUS

Artikkel 10

1. a) "Maksustatav teokoosseis" on olukord, mille puhul on täidetud maksu sissenõutavaks muutmiseks vajalikud õiguslikud tingimused.

- b) Maks muutub sissenõutavaks hetkest, kui maksuhalduril tekib seadusjärgne alus nõuda maksukohustuslaselt maksu tasumist, olenemata tasumise tähtaja edasilükkamise võimalusest.

2. Maksustatav teokoosseis tekib ning maks muutub sissenõutavaks pärast kauba kättetoimetamist või teenuse osutamist. Artikli 5 lõike 4 punktis b nimetatud sellise kauba kättetoimetamine ja sellise teenuse osutamine, millega kaasneb mitu järjestikust arvepidamist või makset, loetakse lõpetatuks pärast nimetatud arvepidamiste või maksete tähtaja lõppu.

Kui aga enne kauba kättetoimetamist või teenuse osutamist tuleb tasuda ettemaks, muutub maks sissenõutavaks ettemaksu kättesaamisel ning saadud summalt.

Erandina eespool nimetatud sätetest võivad liikmesriigid ette näha, et maks muutub sissenõutavaks teatavate tehingute või teatavat liiki maksukohustuslaste puhul:

- hiljemalt arve või selle aset täitva dokumendi väljastamisel, või
- hiljemalt müügihinna kättesaamisel, või

— kui arvet või selle aset täitvat dokumenti ei väljastata või väljastatakse hiljem, kindlaksmääratud tähtaja jooksul alates maksustatava teokoosseisu kuupäevast.

3. Imporditud kauba puhul tekib maksustatav teokoosseis ja maks muutub sissenõutavaks ajal, mil kaup tuuakse asjaomase riigi artiklis 3 määratletud territooriumile.

Kui imporditud kaup on maksustatud ühise poliitika kohaselt kohaldatavate tollimaksude, põllumajandusmaksude või samaväärse toimega maksudega, võivad liikmesriigid siduda maksustatava teokoosseisu tekke ning maksu sissenõutavaks muutmise nimetatud ühenduse maksude suhtes kehtivate vastavate tingimustega.

Kui imporditud kaubale ühtki nimetatud ühenduse maksu ei kohaldata, võivad liikmesriigid maksustatava teokoosseisu tekke ning maksu sissenõutavaks muutmise suhtes kohaldada tollimakse reguleerivaid kehtivaid sätteid.

Kui kaup suunatakse importimisel ühele artikli 16 lõike 1 A osas nimetatud protseduurile või transiidi- või ajutise impordi protseduurile, tekib maksustatav teokoosseis ning maks muutub sissenõutavaks alles siis, kui nimetatud protseduure kauba suhtes enam ei kohaldata ning see deklareeritakse vabasse ringlusse lubamiseks.

VIII JAOTIS

MAKSUSTATAV SUMMA

Artikkel 11

A. Riigi territooriumil

1. Maksustatava summa moodustab:

- a) punktides b, c ja d nimetatud kauba tarnimise ja teenuste osutamise puhul kõik tasuna käsitatav, mille tarnija ostjalt, kliendilt või kolmandalt isikult nimetatud tarnete eest on saanud või saab, kaasa arvatud nimetatud tarnete hinnaga otse seotud toetused;
- b) artikli 5 lõigetes 6 ja 7 nimetatud tarnete puhul kauba või sarnase kauba ostuhind või ostuhinna puudumise korral omahind, mis määratakse kindlaks tarnimise ajal;

c) artikli 6 lõikes 2 nimetatud tarnete puhul maksukohustuslase kogukulu teenuste osutamisele;

d) artikli 6 lõikes 3 nimetatud tarnete puhul osutatud teenuste turuväärtus.

Teenuste "turuväärtus" on summa, mille klient turustuselapil, kus tarne aset leiab, riigi territooriumil tarne ajal vaba konkurentsi tingimustes peaks sõltumatule tarnijale tasuma, et asjaomast teenust saada.

2. Maksustatava summa hulka kuuluvad:

- a) maksud, tollimaksud, lõivud ja tasud, v.a käibemaks;
- b) kõrvalkulud, nagu komisjoni-, pakkimis-, veo- ja kindlustuskulud, mille tarnija nõuab sisse ostjalt või kliendilt. Liikmesriigid võivad kõrvalkuludena käsitada ka eraldi lepingus käsitletavaid kulusid.

3. Maksustatava summa hulka ei kuulu:

- a) ettemaksu puhul tehtavad hinnaalandused;
- b) kliendile lubatud ning tarnimise ajal raamatupidamisdokumentides kajastatavad hinnaalandused ning hinnavähendid;
- c) summad, mille maksukohustuslane saab ostjalt või kliendilt tagasimaksena viimase nimel ja eest tehtud kulude katteks ning on raamatupidamisdokumentides kajastatud vahekontol. Maksukohustuslane peab esitama tõendid oma kulude tegeliku summa kohta ega tohi maha arvata ühtki maksu, mida oleks võinud nimetatud tehingutelt sisse nõuda.

B. Kauba import

1. Maksustatav summa on:

- a) importija poolt tasutud või tasutav hind, kui see hind on ainus A osa lõike 1 punktis a nimetatud tasu;
- b) turuväärtus, kui hinda ei tasuta või tasutud või tasutav hind ei ole ainus tasu imporditud kauba eest.

Imporditud kauba "turuväärtus" on summa, mille importija turustuselapil, kus import aset leiab, riigis, kust kaup on eksporditud, maksu sissenõutavaks muutmise ajal vaba konkurentsi tingimustes peaks sõltumatule tarnijale tasuma, et kõnealust kaupa omandada.

2. Liikmesriigid võivad maksustatava summana kinnitada määruses (EMÜ) nr 803/68 ⁽¹⁾ määratletud väärtuse.

⁽¹⁾ EÜT L 148, 28.6.1968, lk 6.

3. Kui need juba summas ei sisaldu, lisatakse maksustatavale summale:

- a) väljaspool impordiriiki ning seoses impordiga tasutavad maksud, tollimaksud, lõivud ja muud tasud, v.a võetav käibemaks;
- b) kõrvalkulud, nagu komisjoni-, pakkimis-, veo- ja kindlustuskulud, mis on tekkinud enne kauba jõudmist esimesse sihtkohta asjaomase riigi territooriumil.

“Esimene sihtkoht” on veokirjas või muus kauba impordiriiki importimiseks kasutatavas dokumendis märgitud koht. Nimetatud märke puudumise korral loetakse esimeseks sihtkohaks koht, kus veos selles riigis esmakordselt üle antakse.

Liikmesriigid võivad maksustava summa sisse arvata ka eespool nimetatud kõrvalkulud, kui need tulenevad veost teise sihtkohta, kui see koht on maksustatava teokoosseisu tekkimise ajal teada.

4. Maksustatav summa ei sisalda A osa lõike 3 punktides a ja b nimetatud tegureid.

5. Kui kaup on ajutiselt eksporditud ning reimporditakse pärast põhjalikku remonti, töötlemist, kohandamist, valmistamist või kokkupanemist välismaal ning reimport ei ole artikli 14 lõike 1 punkti f kohaselt maksust vabastatud, võtavad liikmesriigid meetmeid tagamaks, et kaupa koheldakse käibemaksu puhul samal viisil, kui seda oleks koheldud eespool nimetatud toimingute kõnealuse riigi territooriumil teostamise korral.

C. Muud sätted

1. Tühistamise, keeldumise või osalise või täieliku mittetasumise korral või juhul, kui hinda alandatakse pärast tarne toimumist, vähendatakse maksustatavat summat sellele vastavalt ning liikmesriikide poolt kindlaksmääratavatel tingimustel.

Täieliku või osalise mittetasumise korral võivad liikmesriigid nimetatud reeglist siiski erandi teha.

2. Kui maksustatava summa kindlaksmääramiseks vajalikud andmed on väljendatud muus vääringus kui selle liikmesriigi oma, kus hindamine toimub, määratakse vahetuskurss määruse (EMÜ) nr 803/68 artikli 12 kohaselt.

3. Tagastuspakendite kulude puhul võivad liikmesriigid:

- need maksustatavast summast välja jätta ning võtta vajalikke meetmeid tagamaks, et summat pakendi tagastamata jätmise korral korrigeeritakse, või
- need maksustatava summa hulka arvata ning võtta vajalikke meetmeid tagamaks, et summat pakendi tagastamise korral korrigeeritakse.

IX JAOTIS

MAKSUMÄÄRAD

Artikkel 12

1. Maksustatavate tehingute suhtes kohaldatakse maksustatava teokoosseisu tekkimise ajal kehtivat maksumäära. Sellest olenevata:

- a) kasutatakse artikli 10 lõike 2 teises ja kolmandas lõigus nimetatud juhtudel maksumäära, mis kehtib maksu sissenõutavaks muutumise ajal;
- b) kohaldatakse artikli 10 lõike 3 teises ja kolmandas lõigus nimetatud juhtudel maksumäära, mis kehtib kauba vabasse ringluse lubamise taotluse esitamise ajal.

2. Maksumäärade muutmise korral võivad liikmesriigid:

- teha lõike 1 punktis a nimetatud juhtudel kohandusi, võtmaks arvesse kauba tarnimise või teenuste osutamise ajal kehtinud maksumäära,
- võtta mis tahes vajalikke üleminekumeetmeid.

3. Iga liikmesriik kehtestab ühtse käibemaksumäära protsendina maksustatavast summast, kusjuures maksumäär on kauba tarnimise ja teenuse osutamise puhul sama.

4. Teatud juhtudel võib kauba tarnimise või teenuste osutamise suhtes kohaldada suurendatud või vähendatud maksumäärasid. Vähendatud maksumäärad kehtestatakse nii, et nende kohaldamisel saadavast käibemaksu summast oleks võimalik tavapärasel viisil maha arvata kogu artikli 17 kohaselt mahaarvatav käibemaks.

5. Kauba importimisel kohaldatakse samaväärse kauba riigi territooriumi piires tarnimisel kohaldatavat maksumäära.

X JAOTIS

MAKSUVABASTUS

Artikkel 13

Maksuvabastus riigi territooriumil

A. Maksuvabastus teatava avalikes huvides tegutsemise puhul

1. Ilma et see piiraks ühenduse muude sätete kohaldamist, vabastavad liikmesriigid enda kehtestatud tingimustel, mille eesmärk on tagada maksuvabastuse nõuetekohane ja arusaadav kohaldamine ning ennetada võimalikku maksudest kõrvalehoidumist, maksustamise vältimist ja muid kuritarvitusi, maksust järgmised tegevusalad:

- a) riiklike postiteenistuste poolt teenuste, v.a reisijateveo- ja telekommunikatsiooniteenuste osutamine ja nendega seotud kauba tarnimine;
 - b) haiglaravi ja meditsiiniline abi ning nendega otseselt seotud tegevus, mida teostavad avalik-õiguslikud organisatsioonid või avalik-õiguslike organisatsioonidega võrreldavates sotsiaalsetes tingimustes tegutsevad haiglad, meditsiini- või diagnostikakeskused ning teised nõuetekohaselt tunnustatud sama laadi asutused;
 - c) meditsiinilise abi andmine asjaomase liikmesriigi määratletud meditsiini- ja abipersonali poolt;
 - d) inimorganite, inimvere ja rinnapiima tarnimine;
 - e) hambatehnikute poolt kutsealases tegevuses osutatavad teenused ning hambaarstide ja hambatehnikute tarnitavad hambaproteesid;
 - f) teenused, mida osutavad käibemaksust vabastatud või käibemaksuga maksustamata sõltumatud isikute rühmad oma liikmetele nende tegevuseks otseselt vajalike teenuste osutamiseks, kui need rühmad nõuavad, et liikmed hüvitavad üksnes täpselt oma osa ühistest kuludest, tingimusel et selline maksuvabastus ei põhjusta ilmselt konkurentsi moonutamist;
 - g) otseselt hoolekande ja sotsiaalkindlustusega seotud teenused (sh vanadekodus osutatavad teenused) ja kaup, mida osutavad või tarnivad avalik-õiguslikud organisatsioonid või teised asjaomases liikmesriigis heategevana tunnustatud organisatsioonid;
 - h) otseselt laste ja noorte kaitsmisega seotud teenused ja kaup, mida osutavad või tarnivad avalik-õiguslikud organisatsioonid või teised asjaomases liikmesriigis heategevana tunnustatud organisatsioonid;
 - i) laste ja noorte haridus, kooli- või ülikooliharidus, kutseõpe või ümberõpe, sh nendega otseselt seotud teenused ja kaup, mida osutavad või tarnivad nimetatud eesmärkidel tegutsevad avalik-õiguslikud organisatsioonid või teised asjaomases liikmesriigis sarnastel eesmärkidel tegutsevana tunnustatud organisatsioonid;
 - j) õpetajate antav eraõpe kooli- või ülikoolihariduse raames;
 - k) personali kasutada andmine usu- või filosoofiaorganisatsioonide poolt seoses käesoleva artikli punktidega b, g, h ja i ning eesmärgiga edendada vaimset heaolu;
 - l) poliitilistel, ametiühingutega seotud, usulistel, patriootlikel, filosoofilistel, heategevuslikel või kodanikega seotud eesmärkidel tegutsevate mittetulundusorganisatsioonide poolt nende eeskirjade kohaselt kehtestatud liikmemaksu eest teenuste osutamine ja nendega otseselt seotud kauba tarnimine oma liikmetele, tingimusel et selline maksuvabastus ei põhjusta ilmselt konkurentsi moonutamist;
 - m) teatavad otseselt spordi või kehakultuuriga seotud teenused, mida mittetulundusorganisatsioonid osutavad spordi või kehakultuuriga tegelevatele isikutele;
 - n) teatavad kultuuri teenused ja nendega otseselt seotud kaup, mida osutavad või tarnivad avalik-õiguslikud organisatsioonid või teised asjaomases liikmesriigis tunnustatud kultuuri-asutused;
 - o) teenused ja kaup, mida osutavad või tarnivad üksnes oma tarbeks korraldatud rahakogumisürituste jaoks organisatsioonid, kelle tegevus on maksust vabastatud punktide b, g, h, i, l, m ja n kohaselt, tingimusel et selline maksuvabastus ei põhjusta ilmselt konkurentsi moonutamist; liikmesriigid võivad kehtestada vajalikud piirangud eelkõige ürituste arvu ning kogutavate summade suhtes, mis annavad õiguse saada maksuvabastust;
 - p) veoteenused haigetele või vigastatuile, mida eriotstarbeliste sõidukitega osutavad nõuetekohaselt volitatud organisatsioonid;
 - q) avalik-õiguslike raadio- ja televisiooniorganisatsioonide tegevus, v.a ärilist laadi tegevus.
2. a) Liikmesriigid võivad muudele kui avalik-õiguslikele organisatsioonidele käesoleva artikli lõike 1 punktides b, g, h, i, l, m ja n sätestatud maksuvabastuse andmise suhtes kohaldada iga juhtumi puhul ühte või mitut järgmist tingimust:

- nende eesmärk ei ole süstemaatiliselt kasumit teenida ning kui kasum tekib, ei jaotata seda, vaid kasutatakse osutatavate teenuste jätkamiseks või parandamiseks,
- neid juhivad ja haldavad rangelt vabatahtlikul alusel isikud, kellel ei ole isiklikult ega vahendajate kaudu ei otseseid ega kaudseid huvisid seoses asjaomase tegevuse tulemustega,
- nende hinnad on heaks kiidetud ametivõimude poolt või jäävad selliste heakskiidetud hindade piiresse või on heakskiitu mittevajavate teenuste puhul madalamad kui sarnaste teenuste hinnad, kui neid osutavad käibemaksustatavad äriühingud,
- asjaomaste teenuste maksuvabastus ei põhjusta ilmselt konkurentsi moonutamist, näiteks seades käibemaksustatavad äriühingud ebasoodsasse olukorda.

b) Teenuste osutamisel või kauba tarnimisel ei anta lõike 1 punktides b, g, h, i, l, m ja n sätestatud maksuvabastust, kui:

- see ei ole maksust vabastatavate tehingute jaoks tingimata vajalik,
- selle põhieesmärk on teenida organisatsioonile lisatulu tehingute kaudu, mis otseselt konkureerivad käibemaksustatavate äriühingute tehingutega.

B. Muu maksuvabastus

Ilma et see piiraks ühenduse muude sätete kohaldamist, vabastavad liikmesriigid enda kehtestatud tingimustel, mille eesmärk on tagada maksuvabastuse nõuetekohane ja arusaadav kohaldamine ning ennetada võimalikku maksudest kõrvalehoidumist, maksustamise vältimist ja muid kuritarvitusi, maksust järgmised tegevusalad:

- a) kindlustus- ja edasikindlustustehingud, sh nendega seotud teenused, mida osutavad kindlustusmaaklerid ja kindlustusagendid;
- b) kinnisvara liising ja rendileandmine, v.a:
 1. liikmesriikide õigusaktides määratletud majutamine hotellisektoris või sama ülesandega sektorites, sh majutamine puhkelaagrites või kämpinguna kasutamiseks ettenähtud paikades;
 2. ruumide ja maatükkide rendileandmine sõidukite parkimiseks;

3. alaliselt paigaldatud seadmete ja masinate rendileandmine;
4. seifide rendileandmine.

Liikmesriigid võivad käesoleva maksuvabastuse kohaldamisel teha lisaerandeid;

c) kauba tarnimine, mida kasutatakse täielikult käesoleva artikli kohaselt või artikli 28 lõike 3 punkti b kohaselt maksust vabastatud tegevuseks, kui nimetatud kauba puhul ei olnud õigust maksu maha arvata, või sellise kauba tarnimine, mille omandamisel või valmistamisel ei võinud artikli 17 lõike 6 kohaselt käibemaksu maha arvata;

d) järgmised tehingud:

1. krediidi andmine ja vahendamine ning krediidi haldamine krediidiandja poolt;
 2. krediititagitiste või muude tagatiste vahendamine või nendega seotud tehingud ja krediititagitiste haldamine krediidiandja poolt;
 3. hoiuste ja arvelduskontode, maksete, ülekannete, võlgade, tšekkide ja muude vabalt kaubeldavate maksevahenditega (v.a võlgade sissenõudmine ja faktooring) seotud tehingud, sh nende vahendamine;
 4. seadusliku maksevahendina kasutatava vääringu, pangatähtede ja müntidega (v.a kollektsiooniesemed) seotud tehingud, sealhulgas nende vahendamine; "kollektsiooniesemetena" käsitatakse kuld-, hõbe- või muust metallist münte ning pangatähti, mida tavaliselt seadusliku maksevahendina ei kasutata, ja numismaatilise väärtusega münte;
 5. tehingud, sh vahendamine, v.a haldamise ja hoidmisega seotud, mis on seotud aktsiate ja osadega, osalusega äriühingutes ja ühendustes, võlakirjadega ning teiste väärtpaperitega, v.a:
 - dokumendid, mis tõendavad omandiõigust kaubale,
 - artikli 5 lõikes 3 osutatud õigused või väärtpaperid;
 6. liikmesriikide määratletud eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamine;
- e) riigi territooriumil postiteenuste kasutamiseks kõlblike postmarkide, maksumärkide jms märkide nimiväärtusega tarnimine;

- f) kihlveod, loteriid jm hasartmängud vastavalt iga liikmesriigi kehtestatud tingimustele ja piiragutele;
- g) ehitiste, ehitiste osade või ehitiste aluse maa võõrandamine, v.a artikli 4 lõike 3 punktis a nimetatud juhul;
- h) hoonestamata maa, v.a artikli 4 lõike 3 punktis b nimetatud ehitusmaa võõrandamine.
- e) kauba eksportinud isiku poolt kauba reimportimine samas seisus, kui see eksporditi, kui kaup on kõlblik saada tollimaksuvabastust või oleks selleks kõlblik kolmandast riigist importimise korral;
- f) materiaalse vallasvara eksportinud isiku või tema nimel tegutseva isiku poolt selle vara reimportimine, kui nimetatud vara on teises liikmesriigis läbinud töö, mida on maksustatud mahaarvamise või tagasimaksmise õigusega;

g) kauba import:

— diplomaatiliste või konsulaarkokkulepete alusel, kui kaup on kõlblik saada tollimaksuvabastust või oleks selleks kõlblik kolmandast riigist importimise korral;

— asukohariigi ametivõimude tunnustatud rahvusvaheliste organisatsioonide ja nende liikmete poolt vastavalt piiragutele ja tingimustele, mis on ette nähtud rahvusvaheliste konventsioonidega nimetatud organisatsioonide asutamise kohta või peakorterit käsitlevate kokkulepetega;

— Põhja-Atlandi lepingu osaliste liikmesriikide territooriumile nimetatud lepingu teiste osalisriikide relvajõudude või nendega kaasas oleva tsiviilpersonaliga kasutuseks või nende messide ja sööklate varustamiseks, kui nimetatud jõud osalevad ühises kaitsetegevuses;

h) merekalapüügiettevõtjate poolt töötlemata või turustamiseks konserveeritud, kuid seni tarnimata saagi importimine sadamatesse;

i) kauba impordiga seotud teenuste osutamine, kui nimetatud teenuste maksumus kuulub artikli 11 B osa lõike 3 punkti b kohaselt maksustatava summa hulka;

j) kulla import keskpankade poolt.

C. Valikuõigus

Liikmesriigid võivad anda maksumaksjatele maksustamise suhtes valikuõiguse järgmistel juhtudel:

- a) kinnisvara rendileandmine ja liisimine;
- b) B osa punktidega d, g ja h hõlmatud tehingud.

Liikmesriigid võivad piirata nimetatud valikuõiguse kohaldamisala ning kehtestavad selle kasutamise üksikasjaliku korra.

Artikkel 14

Impordi maksuvabastus

1. Ilma et see piiraks ühenduse muude sätete kohaldamist, vabastavad liikmesriigid enda kehtestatud tingimustel, mille eesmärk on tagada maksuvabastuse nõuetekohane ja arusaadav kohaldamine ning ennetada võimalikku maksudest kõrvalehoidumist, maksustamise vältimist ja muid kuritarvitusi, maksust järgmised tegevusalad:

- a) sellise kauba lõplik import, mille tarnimine maksukohustuslase poolt oleks riigi piires igal juhul maksust vabastatud;
- b) kauba import transiidideklaratsiooni alusel;
- c) ajutise impordi deklaratsiooniga hõlmatud kauba import, mis on sellest tulenevalt kõlblik saada tollimaksuvabastust või oleks selleks kõlblik kolmandast riigist importimise korral;
- d) sellise kauba lõplik import, mis on kõlblik saada muud kui ühises tollitariifistikus sätestatud tollimaksuvabastust või oleks selleks kõlblik kolmandast riigist importimise korral; liikmesriikidel on siiski võimalus maksuvabastust mitte anda, kui see võiks oluliselt mõjutada konkurentsitingimusi siseturul;

2. Komisjon esitab nõukogule niipea kui võimalik ettepanekud ühenduse maksueeskirjade kehtestamiseks, mis selgitavad lõikes 1 nimetatud maksuvabastuse kohaldamisala ning nende üksikasjalikku rakenduskorda.

Nimetatud eeskirjade jõustumiseni võivad liikmesriigid:

— säilitada eespool esitatud sätetega seotud küsimustes kehtivad siseriiklikud õigusnormid;

- kohandada siseriiklikke õigusnorme, vältimaks ühenduses konkurentsi moonutamist ning eelkõige käibemaksustamata jätmist või topelkäibemaksustamist,
- võtta mis tahes haldusmeetmeid, mida nad maksuvabastuse saavutamiseks kõige kohasemaks peavad.

Liikmesriigid teavitavad eespool esitatud sätete kohaselt vastu võetud või võetavatest meetmetest komisjoni, kes teavitab teisi liikmesriike.

Artikkel 15

Ekspordi ja sarnaste tehingute ning rahvusvahelise veo maksuvabastus

Ilma et see piiraks ühenduse muude sätete kohaldamist, vabastavad liikmesriigid enda kehtestatud tingimustel, mille eesmärk on tagada maksuvabastuse nõuetekohane ja arusaadav kohaldamine ning ennetada võimalikku maksudest kõrvalehoidumist, maksustamise vältimist ja muid kuritarvitusi, maksust järgmised tegevusalad:

1. sellise kauba tarnimine, mille lähetab või veab väljaspool riigi artiklis 3 määratletud territooriumi asuvasse sihtkohta müüja või tema nimel tegutsev isik;
2. sellise kauba tarnimine, mille lähetab või veab väljaspool riigi artiklis 3 määratletud territooriumi asuvasse sihtkohta väljaspool riigi territooriumi asuv ostja või tema nimel tegutsev isik, v.a kauba puhul, mida ostja veab ise lõbusõidulaevade ja eraisikutele kuuluvate õhusõidukite või muude erakasutuseks ettenähtud veovahendite seadistamiseks, tankimiseks ja proviandiga varustamiseks;
3. teenuste osutamine, mille sisuks on töö seoses vallasvaraga, mis on omandatud või imporditud selle töö tegemiseks riigi artiklis 3 määratletud territooriumil ning mille lähetab või veab riigist välja teenuseid osutav isik või tema väljaspool riigi territooriumi asuv klient või kummagi neist nimel tegutsev isik;
4. järgmiste laevade tankimiseks ja proviandiga varustamiseks ettenähtud kauba tarnimine:
 - a) avamerel navigeerimiseks ja tasu eest reisijate vedamiseks või kaubandus-, tööstus- või kalastuseesmärgil kasutatavad laevad;
 - b) merepäästeks või -abiks või rannalähedaseks püügiks kasutatavad laevad, v.a viimaste proviant;
5. lõike 4 punktides a ja b nimetatud merelaevade tarnimine, ümberehitamine, remont, hooldus, prahtimine ja rendileandmine ning nendes sisalduvate või kasutatavate seadmete, sh kalapüügiseadmete tarnimine, rendileandmine, remont ja hooldus;
6. tasu eest peamiselt rahvusvahelistel liinidel tegutsevate lennufirmade kasutatavate õhusõidukite tarnimine, ümberehitamine, remont, hooldus, väljauurimine ja rendileandmine ning nendes sisalduvate või kasutatavate seadmete tarnimine, rendileandmine, remont ja hooldus;
7. lõikes 6 nimetatud õhusõidukite tankimiseks ja proviandiga varustamiseks ettenähtud kauba tarnimine;
8. lõikes 5 nimetatud teenuste osutamine, mis on otseselt vajalikud seoses nimetatud lõikes osutatud merelaevade või nende lastiga;
9. lõikes 6 nimetatud teenuste osutamine, mis on otseselt vajalikud seoses nimetatud lõikes osutatud õhusõidukite või nende lastiga;
10. kauba tarnimine ja teenuste osutamine:
 - diplomaatiliste või konsulaarkokkulepete alusel,
 - asukohariigi ametivõimude tunnustatud rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende liikmetele vastavalt piirangutele ja tingimustele, mis on ette nähtud rahvusvaheliste konventsioonidega nimetatud organisatsioonide asutamise kohta või peakorterit käsitlevate kokkulepetega,
 - Põhja-Atlandi lepingu osaliste liikmesriikide territooriumile nimetatud lepingu teiste osalisriikide relvajõudude või nendega kaasas oleva tsiviilpersonali kasutuseks või nende messide ja sööklate varustamiseks, kui nimetatud jõud osalevad ühises kaitsetegevuses.

c) ühise tollitariifistiku alamrubriigi 89.01 A määratluse kohased sõjalaevad, mis lahkuvad riigist välismaa sadamatesse või ankrupaikadesse.

Liikmesriigid võivad selle maksuvabastuse kohaldamisala siiski piirata, kuni kõnealuses valdkonnas rakenduvad ühenduse maksueeskirjad;

Ühenduse maksueeskirjade vastuvõtmiseni kohaldatakse käesolevat maksuvabastust vastavalt liikmesriikide kehtestavatele tingimustele ja piirangutele.

Seda maksuvabastust võib rakendada maksu tagasimaksmise kaudu;

11. kullatarned keskpankadele;

12. kaup, mida tarnitakse volitatud asutustele, kes ekspordivad selle oma humanitaarse, heategevusliku või koolitustegevuse jaoks välismaal; seda maksuvabastust võib rakendada maksu tagasimaksmise kaudu;

13. teenuste osutamine, sh vedu ja selle abitehingud, v.a artikli 13 kohaselt maksust vabastatud teenuste osutamine, kui need on vahetult seotud kauba transiidi või ekspordiga või artikli 14 lõike 1 punktide b ja c ning artikli 16 lõike 1 kohaste soodustustega hõlmatud kauba impordiga;

14. teise isiku nimel ja eest tegutsevate maaklerite ja teiste vahendajate osutatavad teenused, kui need moodustavad osa käesolevas artiklis nimetatud või väljaspool riigi artiklis 3 määratletud territooriumi tehtavatest tehingutest.

Käesolev maksuvabastus ei laiene reisibüroodele, kes reisija nimel ja eest osutavad teenuseid teises liikmesriigis.

Artikkel 16

Kauba rahvusvahelise liikumisega seotud erandlik maksuvabastus

1. Ilma et see piiraks ühenduse muude sätete kohaldamist, võivad liikmesriigid, arvestades artiklis 29 sätestatud konsulteerimist, võtta erimeetmed kõikide või mõningate allpool loetletud tehingute vabastamiseks käibemaksust, kui need ei ole ette nähtud lõppkasutuseks ja/või -tarbimiseks ning vabasse ringlusse lubamisel võetav käibemaks võrdub maksusummaga, mis oleks tulnud võtta iga nimetatud tehingu maksustamise korral impordi puhul, või riigi territooriumil:

A. sellise kauba import, mis on ette nähtud:

a) tollile ettenäitamiseks ning vajaduse korral ajutiseks ladustamiseks direktiivi 68/312/EMÜ⁽¹⁾ tähenduses;

b) suunamiseks vabatsooni protseduurile nõukogu direktiivi 69/75/EMÜ⁽²⁾ tähenduses;

c) suunamiseks tolliladustamisprotseduurile nõukogu direktiivi 69/74/EMÜ⁽³⁾ tähenduses;

d) määruse (EMÜ) nr 1496/68⁽⁴⁾ artiklis 4 nimetatud vetesse ja rannikualadele toomiseks;

e) suunamiseks muule ladustamisprotseduurile kui tolliladustamisprotseduur või seestöötlemise protseduurile;

B. sellise kauba tarnimine, mis lähetatakse või veetakse A osas nimetatud paikadesse, ning nimetatud tarnetega seotud teenuste osutamine;

C. kauba tarnimine ja teenuste osutamine, mis leiab aset A osas loetletud kohtades ning mille suhtes kohaldatakse endiselt ühte selles nimetatud protseduuridest;

D. sellise kauba tarnimine, mille suhtes kohaldatakse endiselt artikli 14 lõike 1 punktides b ja c nimetatud transiidi- või ajutise impordi protseduuri, ja nimetatud tarnetega seotud teenuste osutamine.

2. Arvestades artiklis 29 sätestatud konsulteerimist, võivad liikmesriigid otsustada vabastada maksust impordi ja kaubatarned maksukohustuslasele, kes kavatseb selle kauba samal kujul või pärast töötlemist ekspordida, ja maksukohustuslase eksporditegevusega seotud teenuste osutamise kuni maksukohustuslase eelmise 12 kuu ekspordimahuga võrdses väärtuses.

3. Komisjon esitab nõukogule niipea kui võimalik ettepanekud lõigetes 1 ja 2 nimetatud tehingute suhtes käibemaksu kohaldamise ühise korra kohta.

XI JAOTIS

MAHAARVAMINE

Artikkel 17

Mahaarvamisoiguse tekkimine ja kohaldamisala

1. Mahaarvamisoigus tekib mahaarvatava maksu sissenõutavaks muutumise ajal.

2. Kui kaupa ja teenuseid kasutatakse maksukohustuslase maksustatavate tehingutega seoses, on maksukohustuslasel õigus tasumisele kuuluvast käibemaksust maha arvata:

a) käibemaks, mis tuleb tasuda või on tasutud tema poolt teisele maksukohustuslasele tarnitud või tarnitavalt kaubalt või osutatud või osutatavalt teenuselt;

b) imporditud kaubalt tasumisele kuuluv või tasutud käibemaks;

⁽¹⁾ EÜT L 194, 6.8.1968, lk 13.

⁽²⁾ EÜT L 58, 8.3.1969, lk 11.

⁽³⁾ EÜT L 58, 8.3.1969, lk 7.

⁽⁴⁾ EÜT L 238, 28.9.1968, lk 1.

c) artikli 5 lõike 7 punkti a ja artikli 6 lõike 3 kohaselt tasumisele kuuluv käibemaks.

3. Liikmesriigid annavad kõikidele maksukohustuslastele ka õiguse lõikes 2 nimetatud käibemaks maha arvata või tagasi saada, kui kaupa ja teenust kasutatakse:

a) seoses artikli 4 lõikes 2 nimetatud majandustegevusega teises riigis tehtavate tehingutega, mis oleksid kõlblikud maksu mahaarvamiseks, kui need oleksid tehtud riigi territooriumil;

b) seoses tehingutega, mis on maksust vabastatud artikli 14 lõike 1 punkti i, artikli 15 ja artikli 16 lõike 1 B, C ja D osa ning lõike 2 kohaselt;

c) seoses mis tahes tehinguga, mis on maksust vabastatud artikli 13 B osa punkti a ja punkti d alapunktide 1–5 kohaselt, kui klient asub väljaspool ühendust või kui nimetatud tehingud on vahetult seotud väljaspool ühendust asuvasse riiki eksportimiseks ettenähtud kaubaga.

4. Nõukogu püüab 31. detsembriks 1977 komisjoni ettepanekul ning ühehäälselt vastu võtta ühenduse eeskirjad, millega nähakse ette väljaspool riigi territooriumi asuvatele isikutele lõike 3 kohaste tagasimaksete tegemise kord. Nimetatud ühenduse sätete jõustumiseni määravad liikmesriigid kõnealuse tagasimakse viisi kindlaks ise. Kui maksukohustuslase elukoht ei ole ühenduse territooriumil, võivad liikmesriigid tagasimaksest keelduda või kehtestada lisatingimusi.

5. Kauba ja teenuste puhul, mida maksukohustuslane kasutab seoses nii lõigetes 2 ja 3 sätestatud tehingutega, mille puhul võib käibemaksu maha arvata, kui ka seoses tehingutega, mille puhul käibemaksu maha arvata ei või, võib maha arvata üksnes käibemaksu selle osa, mis tekib esimesena nimetatud tehingutest.

Nimetatud osa määratakse artikli 19 kohaselt kindlaks kõikide maksukohustuslase tehingute kohta.

Sellest olenemata võivad liikmesriigid:

a) lubada maksukohustuslasele osa määrata iga oma tegevusvaldkonna kohta, kui iga valdkonna kohta peetakse eraldi arvestust;

b) kohustada maksukohustuslast osa määrama iga oma tegevusvaldkonna kohta ning pidama iga valdkonna kohta eraldi arvestust;

c) lubada maksukohustuslasele maha arvata kõikide kaupade ja teenuste või neist osa kasutamise alusel või kohustada teda seda tegema;

d) lubada maksukohustuslasele esimeses lõigus nimetatud korras maha arvata kõikide kaupade ja teenuste puhul, mida kasutatakse seoses kõikide selles nimetatud tehingutega, või kohustada teda seda tegema;

e) näha ette, et kui maksukohustuslase poolt mahaarvamisele mittekuuluv käibemaksusumma on tühine, seda ei arvestata.

6. Hiljemalt neli aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist otsustab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt, millised kulud ei ole kõlblikud käibemaksu mahaarvamiseks. Mingil juhul ei tohi lubada käibemaksu maha arvata kulude puhul, mis ei ole rangelt majanduskulud, näiteks kulutused luksuskaupadele, lõbustustele või meelelahutusele.

Eespool nimetatud eeskirjade jõustumiseni võivad liikmesriigid säilitada erandid, mis sisaldavad käesoleva direktiivi jõustumise ajal nende siseriiklikes õigusaktides.

7. Arvestades artiklis 29 sätestatud konsulteerimist, võib iga liikmesriik seoses majanduse tsüklilisusega mahaarvamissüsteemist osaliselt või täielikult välja arvata mõningad või kõik kapitalikaubad või muud kaubad. Identsete konkurentsitingimuste säilitamiseks võivad liikmesriigid mahaarvamise keeldumise asemel maksustada maksukohustuslase enese toodetud või riigis ostetud või imporditud kaup nii, et maks ei ületaks käibemaksusummat, mis oleks nõutud sisse sarnase kauba omandamise korral.

Artikkel 18

Mahaarvamiseõiguse kasutamise eeskirjad

1. Mahaarvamiseõiguse kasutamiseks peab maksukohustuslane:

a) artikli 17 lõike 2 punkti a kohase mahaarvamise korral omama artikli 22 lõike 3 kohaselt koostatud arvet;

b) artikli 17 lõike 2 punkti b kohase mahaarvamise korral omama impordidokumenti, milles ta on märgitud kaubasaajaks või importijaks ning milles on näidatud või mille alusel on võimalik välja arvutada tasumisele kuuluva maksu summa;

c) artikli 17 lõike 2 punkti c kohase mahaarvamise korral täitma asjaomase liikmesriigi kehtestatud formaalsused;

d) kui ta peab artikli 21 lõike 1 kohaldamise korral maksu tasuma kliendi või ostjana, täitma asjaomase liikmesriigi kehtestatud formaalsused.

2. Maksukohustuslane teeb mahaarvamise, lahutades vastava maksustamisperioodi tasumisele kuuluvast käibemaksu kogusummas maksu kogusumma, mille suhtes on samal perioodil tekkinud lõike 1 kohaselt teostatav mahaarvamisõigus.

Liikmesriigid võivad siiski nõuda, et artikli 4 lõike 3 määratluse kohaselt aeg-ajalt tehinguid tegevad maksukohustuslased kasutasid mahaarvamisõigust üksnes tarnimise ajal.

3. Liikmesriigid määravad kindlaks tingimused ja protseduurid, mille kohaselt antakse maksukohustuslasele luba arvata maha muudel kui lõigetes 1 ja 2 sätestatud alustel.

4. Kui kõnealusel maksustamisperioodil ületab lubatud mahaarvamise summa tasumisele kuuluva maksu summa, võivad liikmesriigid teha tagasimakse või vastavalt enda kindlaksmääratavatele tingimustele kanda ülejäägi üle järgmisesse perioodi.

Liikmesriigid võivad siiski tagasimaksimisest või ülekandmisest keelduda, kui ülejäägi summa on tühine.

Artikkel 19

Mahaarvatava osa arvutamine

1. Artikli 17 lõike 5 esimese lõigu kohaselt mahaarvatav osa on murdarv, milles:

- lugeja on artikli 17 lõigete 2 ja 3 kohaselt käibemaksu mahaarvamise aluseks olevate tehingutega seotud aastakäibe käibemaksuta kogusumma,
- nimetaja on artikli 17 lõigete 2 ja 3 kohaselt käibemaksu mahaarvamise aluseks olevate lugejas sisalduvate tehingutega ning käibemaksu mahaarvamisele mittekuuluvate tehingutega seotud aastakäibe käibemaksuta kogusumma. Liikmesriigid võivad nimetajasse lisada ka toetuste summa, v.a artikli 11 A osa lõike 1 punktis a nimetatud toetused.

Osa määratakse kindlaks aasta kohta, esitatakse protsendina ning ümardatakse arvuni, mis ei ole suurem järgmisest ühikust.

2. Erandina lõike 1 sätetest jäetakse mahaarvatava osa väljaarvutamisel kõrvale käive, mis on tekkinud maksukohustuslase poolt majandustegevuseks kasutatavate kapitalikaupade tarnimisest. Välja jäetakse ka artikli 13 B osa punktis d nimetatud tehingutega seotud käive, kui tegemist on juhuslike tehingutega, ning juhuslike kinnisvara- ja finantstehingutega seotud käive. Kui liikmesriigid kasutavad artikli 20 lõikes 5 sätestatud võimalust kapitalikaupade puhul korrigeerimist mitte nõuda, võivad nad mahaarvatava osa arvutamisel arvesse võtta ka kapitalikaupade võõrandamise tehingud.

3. Aastaks prognoositav osa arvutatakse ajutiselt välja eelmise aasta tehingute alusel. Selliste võrdlustehingute puudumise korral või nende tühise väärtuse korral annab mahaarvatava osa kohta maksuhalduri järelevalve all ajutise hinnangu maksukohustuslane ise oma prognooside kohaselt. Sellest olenemata võivad liikmesriigid säilitada oma senised eeskirjad.

Nimetatud ajutiselt prognoositava osa alusel tehtud mahaarvamised korrigeeritakse järgmisel aastal lõpliku osa kindlaksmääramise ajal.

Artikkel 20

Mahaarvamise korrigeerimine

1. Esialgset mahaarvamist korrigeeritakse liikmesriikide kehtestatud korras eelkõige järgmistel juhtudel:

- a) mahaarvamine oli suurem või väiksem kui maksukohustuslasele lubatud;
- b) pärast tagasimakse tegemist muutuvad mahaarvatava summa kindlaksmääramisel kasutatud tegurid, eelkõige ostudest loobumise või hinnaalanduste saamise korral; korrigeerimist ei teostata siiski tehingute puhul, mille eest on osaliselt või täielikult tasumata, vara nõuetekohaselt tõendatud või kinnitatud hävimise, kaotuse või varguse korral ega ka artikli 5 lõikes 6 nimetatud väikese väärtusega kinkide tegemise ja näidiste jagamise korral. Liikmesriigid võivad siiski nõuda korrigeerimist tehingute puhul, mille eest on täielikult või osaliselt tasumata, ning varguse puhul.

2. Kapitalikaupade puhul jagatakse korrigeerimine viie aasta peale, kaasa arvatud aasta, mil kaup omandati või toodeti. Iga-aastane korrigeerimine hõlmab üksnes üht viiendikku kaubale kehtestatud maksust. Korrigeerimine tehakse, võttes aluseks järgmiste aastate muutused mahaarvamisõiguses võrreldes õigusega sellel aastal, mil kaup omandati või toodeti.

Erandina eelmisest lõigust võivad liikmesriigid korrigeerimise aluseks võtta perioodi, mis hõlmab kauba esmasele kasutuselevõtule järgnevad viis täisaastat.

Kapitalikaubana omandatud kinnisvara puhul võib korrigeerimisperioodi pikendada kuni kümne aastani.

3. Korrigeerimisperioodil võõrandamise korral loetakse, et maksukohustuslane kasutas kapitalikaupa majandustegevuse eesmärgil korrigeerimisperioodi lõpuni. Kui nimetatud kauba võõrandamine on maksustatud, eeldatakse, et nimetatud majandustegevus on täies ulatuses maksustatud; kui võõrandamine on maksust vabastatud, loetakse majandustegevus täielikult maksust vabastatuks. Korrigeerimine tehakse ülejäänud korrigeerimisperioodi kohta ühekorraga.

Viimasel juhul võivad liikmesriigid siiski korrigeerimisnõudest loobuda, kui ostja on maksukohustuslane, kes kasutab kõnealust kapitalikaupa üksnes tehinguteks, mille puhul saab käibemaksu maha arvata.

4. Lõigete 2 ja 3 kohaldamisel võivad liikmesriigid:

- määratleda kapitalikauba mõiste,
- kehtestada korrigeerimisel arvessevõetava maksusumma,
- võtta vastu kohased meetmed tagamaks, et korrigeerimine ei too kaasa põhjendamatuid soodustusi,
- lubada halduskorda lihtsustada.

5. Kui mõnes liikmesriigis oleks lõigete 2 ja 3 kohaldamise praktiline mõju tühine, võib see liikmesriik, arvestades artiklis 29 sätestatud konsulteerimist, loobuda nimetatud lõigete kohaldamisest, võttes arvesse konkurentsi moonutamise vältimise vajadust, üldist maksudealast mõju kõnealuses liikmesriigis ning halduse lihtsustamise vajadust.

6. Kui maksukohustuslane liigub tavapärase maksustamisskeemi alt maksustamise eriskeemi alla või vastupidi, võivad liikmesriigid võtta kõik vajalikud meetmed tagamaks, et nimetatud maksukohustuslane ei saa põhjendamatut kasu ega kahju.

XII JAOTIS

MAKSU TASUMISE EEST VASTUTAVAD ISIKUD

Artikkel 21

Ametiasutustele maksu tasumise eest vastutavad isikud

Käibemaksu tasumise eest vastutavad järgmised isikud:

1. siseriikliku süsteemi alusel:
 - a) maksukohustuslased, kes teevad maksustatavaid tehinguid, v.a artikli 9 lõike 2 punktis e nimetatud tehingud, mida teeb välismaal elav maksukohustuslane; kui maksustatava

tehingu teeb välismaal elav maksukohustuslane, võivad liikmesriigid vastu võtta korra, mille kohaselt on maksu välismaal asuva maksukohustuslase asemel kohustatud tasuma muu isik; teiste seas võib nimetatud muuks isikuks määrata maksuesindaja või isiku, kellele maksustatav tehing tehakse. Liikmesriigid võivad ka ette näha, et muu isik kui maksukohustuslane vastutab maksu tasumise eest solidaarselt;

- b) isikud, kellele välismaal elav maksukohustuslane osutab artikli 9 lõike 2 punktis e nimetatud teenuseid. Liikmesriigid võivad siiski nõuda, et teenuse osutaja vastutaks maksu tasumise eest solidaarselt;
 - c) mis tahes isik, kes märgib arvele või selle aset täitvale dokumendile käibemaksu;
2. impordi puhul: isik või isikud, kelle on määranud või tunnistanud vastutavaks liikmesriik, kuhu kaup imporditakse.

XIII JAOTIS

MAKSU TASUMISE EEST VASTUTAVATE ISIKUTE KOHUSTUSED

Artikkel 22

Siseriikliku süsteemi järgsed kohustused

1. Maksukohustuslane teatab, millal tema tegevus maksukohustuslasena algab, muutub või lõpeb.
2. Maksukohustuslane peab pidama piisavalt üksikasjalikku raamatupidamisarvestust, mis võimaldab käibemaksu kohaldada ja maksuhalduri poolt kontrollida.
3. a) Maksukohustuslane väljastab kõikide tema poolt teisele maksukohustuslasele tarnitud kaupade või osutatud teenuste kohta arve või selle aset täitva dokumendi ning säilitab selle koopia.

Samuti väljastab maksukohustuslane arve talle teise maksukohustuslase poolt enne kauba tarnimist või teenuste osutamist tehtud ettemaksude kohta.

- b) Arvel peab olema selgelt märgitud hind ilma maksuta ning kõnealune maks iga maksumäära järgi, aga ka võimalik maksuvabastus.
- c) Liikmesriigid sätestavad kriteeriumid, mille alusel määratakse kindlaks, kas dokumenti saab arvena käsitada.

4. Maksukohustuslane esitab deklaratsiooni tähtajaks, mille määravad liikmesriigid. Nimetatud tähtaeg ei tohi ületada kaht kuud alates iga maksustamisperioodi lõppemisest. Maksustamisperioodiks võivad liikmesriigid määrata ühe kuu, kaks kuud või kvartali. Liikmesriigid võivad siiski määrata ka teistsuguseid perioode pikkusega kuni üks aasta.

Deklaratsioonis tuleb esitada kõik sissenõutavaks muutunud maksu ning tehtavate mahaarvamiste arvutamiseks vajalikud andmed, sh vajaduse korral ning kui see on vajalik maksubaasi kindlaksmääramiseks, nimetatud maksu ja mahaarvamiseiga seotud tehingute kogusumma ning maksuvabade tarnete kogusumma.

5. Maksukohustuslane tasub käibemaksu netosumma deklaratsiooni esitamisel. Liikmesriigid võivad summa tasumiseks kehtestada siiski muu tähtpäeva või nõuda vahemakset.

6. Liikmesriigid võivad maksukohustuslaselt nõuda deklaratsiooni esitamist, mis sisaldab lõikes 4 nimetatud andmeid kõigi eelmisel aastal tehtud tehingute kohta. Nimetatud deklaratsioonis tuleb esitada kõik võimalike kohanduste puhul vajalikud andmed.

7. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et isikud, kes artikli 21 lõike 1 punktide a ja b kohaselt vastutavad maksu tasumise eest teises riigis asuva maksukohustuslase asemel või solidaarselt, täidaksid eespool nimetatud kohustused seoses deklareerimise ja tasumisega.

8. Ilma et see piiraks artikli 17 lõike 4 kohaselt vastuvõetavate sätete kohaldamist, võivad liikmesriigid kehtestada muid kohustusi, mida nad peavad vajalikuks maksu nõuetekohaseks kohaldamiseks ja kogumiseks ning pettuse vältimiseks.

9. Liikmesriigid võivad maksukohustuslased vabastada:

- teatavatest kohustustest,
- kõikidest kohustustest, kui kõnealused maksukohustuslased teevad üksnes maksust vabastatud tehinguid,
- tasumisele kuuluva tühise maksusumma tasumisest.

Artikkel 23

Impordiga seotud kohustused

Imporditud kauba puhul kehtestavad liikmesriigid deklareerimise ja tasumise üksikasjalikud eeskirjad.

Eelkõige võivad liikmesriigid ette näha, et käibemaksu, mida peavad kauba importimisel tasuma maksukohustuslased või maksu tasumise eest vastutavad isikud või nimetatud kahte liiki isikute teatavad kategooriad, ei pea maksma kauba importimisel, tingimusel et selline maks märgitakse artikli 22 lõike 4 kohaselt esitatavasse deklaratsiooni.

XIV JAOTIS

ERISKEEMID

Artikkel 24

Väikeettevõtjate eriskeem

1. Liikmesriikidel, kellele võib tavapärase maksuskeemi kohaldamisel väikeettevõtjate suhtes tekkida nende ettevõtjate tegevusest või struktuurist tulenevaid raskusi, on võimalus enda kehtestatud tingimustel ja piires, kuid arvestades artiklis 29 sätestatud konsulteerimist, kohaldada maksustamise ja maksukogumise suhtes lihtsustatud menetlusi, näiteks kindla maksumääraga skeeme, kui need ei too kaasa maksu vähenemist.

2. Tähtpäevani, mille nõukogu määrab kindlaks ühehäälselt ning komisjoni ettepanekul, kuid mitte hiljem kui tähtpäeval, mil kaotatakse impordimaks ja ekspordi maksuvabastus liikmesriikidevahelises kaubanduses:

a) võivad liikmesriigid, kes on kasutanud nõukogu teise 11. aprilli 1967. aasta direktiivi artikli 14 kohast võimalust kehtestada maksuvabastus või astmelised maksusoodustused, säilitada nimetatud meetmed ning nende kohaldamise korra, kui need on kooskõlas käibemaksusüsteemiga.

Liikmesriigid, kes kohaldavad maksuvabastust maksukohustuslastele, kelle aastakäive omavääringus on käesoleva direktiivi vastuvõtmise päeval kehtiva ümberarvestuskursi kohaselt väiksem kui 5 000 Euroopa arvestusühikut, võivad nimetatud maksuvabastuse ülemmääraks kehtestada kuni 5 000 Euroopa arvestusühikut.

Astmelisi maksusoodustusi kohaldavad liikmesriigid ei tohi astmeliste maksusoodustuste ülemmäära suurendada ega soodustuse andmise tingimusi soodsamaks muuta;

b) liikmesriigid, kes ei ole seda võimalust kasutanud, võivad anda maksuvabastuse maksukohustuslastele, kelle aastakäive omavääringus on käesoleva direktiivi vastuvõtmise päeval kehtiva ümberarvestuskursi kohaselt kuni 5 000 Euroopa arvestusühikut; vajaduse korral võivad nad anda astmelisi

maksusoodustusi maksukohustuslastele, kelle aastakäive ületab liikmesriikide poolt maksuvabastuse kohaldamiseks kehtestatud ülemmäära;

- c) liikmesriigid, kes kohaldavad maksuvabastust maksukohustuslaste suhtes, kelle aastakäive omavääringus on käesoleva direktiivi vastuvõtmise päeval kehtiva ümberarvestuskursi kohaselt 5 000 või rohkem Euroopa arvestusühikut, võivad nimetatud maksuvabastuse ülemmäära suurendada, et säilitada selle reaalkäärtus.

3. Maksuvabastuse ja astmeliste maksusoodustuste põhimõtet kohaldatakse väikeettevõtjate poolt kauba tarnimisele ja teenuste osutamisele.

Liikmesriigid võivad teatavad tehingud lõikes 2 sätestatud korra alt välja arvata. Igal juhul ei kohaldata lõike 2 sätteid artikli 4 lõikes 3 nimetatud tehingutele.

4. Lõike 2 sätete kohaldamise aluseks olev käive hõlmab artiklite 5 ja 6 kohaselt tarnitud kauba ja osutatud teenuste käibemaksuta summat ulatuses, milles need maksustamisele kuuluvad, sealhulgas artikli 28 lõike 2 kohaselt varem tasutud maksu tagasimaksmise kaudu maksust vabastatud tehinguid ja artikli 15 kohaselt maksust vabastatud tehingute summat, kinnisvaratehingute summat, artikli 13 B osa punktis d nimetatud finantstehinguid ja kindlustusteenuseid, juhul kui need tehingud ei ole oma olemuselt abitehingud.

Käibe arvutamisel ei võeta siiski arvesse ettevõtja materiaalse või immateriaalse põhivara võõrandamise tehinguid.

5. Maksust vabastatud maksukohustuslastel ei ole õigust artikli 17 kohaselt maksu maha arvata ega oma arvetesse või nende aset täitvatesse dokumentidesse maksu märkida.

6. Maksuvabastuse saamise õigusega maksukohustuslased võivad valida tavapärase maksuskeemi või lõikes 1 nimetatud lihtsustatud menetlused. Viimasel juhul on neil õigus saada võimalikke siseriiklike õigusaktidega ettenähtud astmelisi maksusoodustusi.

7. Lõike 1 kohaldamisel koheldakse astmelisi maksusoodustusi saavaid maksukohustuslasi samamoodi kui tavapärase käibemaksuskeemi alusel maksustatavaid maksukohustuslasi.

8. Iga nelja aasta järel ning esimest korda 1. jaanuaril 1982 esitab komisjon nõukogule pärast liikmesriikidega konsulteerimist

käesoleva artikli sätete kohaldamise aruande. Sellele aruandele lisab ta vajaduse korral, võttes arvesse vajadust tagada siseriiklike õigusnormide kestev lähendamine, ettepanekud:

- a) väikeettevõtjate eriskeemi vajalike paranduste kohta;
- b) siseriiklike süsteemide kohandamise kohta seoses maksuvabastusega ja astmeliste maksusoodustustega;
- c) lõikes 2 nimetatud 5 000 Euroopa arvestusühiku suuruse piirmäära korrigeerimise kohta.

9. Nõukogu otsustab sobival ajal, kas nõukogu esimese 11. aprilli 1967. aasta direktiivi artiklis 4 nimetatud eesmärgi saavutamiseks on tarvis kehtestada väikeettevõtjate eriskeem, ning teeb vajaduse korral otsuse selle skeemi piiride ning ühise rakendamise tingimuste kohta. Nimetatud skeemi kehtestamiseni võivad liikmesriigid säilitada oma eriskeemid, mida nad kohaldavad vastavalt käesoleva artikli sätetele ning nõukogu edaspidistele õigusaktidele.

Artikkel 25

Ühine kindla maksumääraga skeem põllumajandustootjatele

1. Kui tavapärase käibemaksuskeemi või artikliga 24 ettenähtud lihtsustatud skeemi kohaldamine põllumajandustootjate suhtes tooks kaasa raskusi, võivad liikmesriigid põllumajandustootjate suhtes kohaldada kindla maksumääraga skeemi, millega hüvitatakse käesoleva direktiivi kohastelt kindla maksumääraga põllumajandustootjalt kauba ja teenuste ostmisel võetud käibemaks.

2. Käesolevas artiklis kasutatakse järgmisi mõisteid:

— *põllumajandustootja* — maksukohustuslane, kelle tegevus toimub mõnes allpool määratletud ettevõttes,

— *põllumajandus-, metsandus- või kalandusettevõtte* — ettevõtte, keda liikmesriik A lisas loetletud tegevusalade raames sellise ettevõtteks käsitleb,

— *kindla maksumääraga põllumajandustootja* — põllumajandustootja, kellele kohaldatakse lõikes 3 ja sellele järgnevatel lõigetes sätestatud kindla maksumääraga skeemi,

— *põllumajandustooted* — liikmesriigis põllumajandus-, metsandus- või kalandusettevõtte poolt A lisas loetletud tegevusalade raames toodetud kaup,

- *põllumajandusteenus* — B lisas sätestatud teenus, mida osutab põllumajandustootja, kasutades oma tööjõudu ja/või seadmeid, mida tema käitatavas põllumajandus-, metsandus- või kalandusettevõttes tavapäraselt kasutatakse,
- *sisendi käibemaksumäär* — liikmesriigi kõikide kindla maksu- määraga skeemiga hõlmatud põllumajandus-, metsandus- või kalandusettevõtete poolt ostetud kaubalt ja teenustelt tasumi- sele kuuluva käibemaksu kogusumma, kui nimetatud maksu võiks tavapärase käibemaksuskeemiga hõlmatud põllumajan- dustootja artikli 17 kohaselt maha arvata,
- *kindlasummalise hüvitise protsendimäärad* — protsendimäärad, mille liikmesriigid kehtestavad lõike 3 kohaselt ning mida nad kohaldavad lõikes 5 sätestatud juhtudel, võimaldamaks sisen- di käibemaksu määra kindlasummalist hüvitamist kindla mak- sumääraga põllumajandustootjatele,
- *kindlasummaline hüvitis* — summa, mis saadakse lõikes 3 sätes- tatud kindlasummalise hüvitise protsendimäära kohaldamisel kindla maksumääraga põllumajandustootja käibe suhtes lõi- kes 5 nimetatud juhtudel.

3. Liikmesriigid kehtestavad vajaduse korral kindlasummalise hüvitise protsendimäärad ning teavitavad enne nende kohaldama hakkamist komisjoni. Nimetatud protsendimäärade aluseks on makromajanduse statistilised andmed üksnes kindla maksumää- raga põllumajandustootjate kohta eelnenud kolme aasta lõikes. Neid ei või kasutada kindla maksumääraga põllumajandustootja- tele suuremate tagasimaksete arvutamiseks kui sisendi käibemak- sumäär. Liikmesriikidel on võimalus nimetatud protsendimäära- sid vähendada nullini. Protsendi võib ümardada üles- või allapoole lähima poole protsendipunkti.

Liikmesriigid võivad metsandusele, põllumajanduse eri harudele ja kalandusele kehtestada erinevad kindlasummalise hüvitise prot- sendimäärad.

4. Liikmesriigid võivad kindla maksumääraga põllumajandus- tootjad vabastada artikli 22 kohaselt maksukohustuslastele keh- testatud kohustustest.

5. Lõikes 3 sätestatud kindlasummalisi protsendimäärasid kohal- datakse kindlasummalist hüvitist saavate põllumajandustootjate poolt maksukohustuslastele, v.a kindla maksumääraga põlluma- jandustootjatele tarnitavate põllumajandustoodete ja põllumajan- dusteenuste maksuta hinnale. Nimetatud hüvitise korral on välis- tatud mis tahes muud mahaarvamised.

6. Liikmesriigid võivad näha ette, et kindlasummalist hüvitist maksavad:

- a) maksukohustuslased, kellele kaupa tarnitakse või teenuseid osutatakse; sellisel juhul on maksukohustuslasel, kellele kaup

tarnitakse või teenus osutatakse, õigus liikmesriikide kehtesta- tud korras arvata tema poolt tasumisele kuuluvast käibemak- sust maha kindla maksumääraga põllumajandustootjatele makstud kindlasummalise hüvitise summa;

- b) ametivõimud.

7. Liikmesriigid kehtestavad vajalikud sätted, et nõuetekohaselt kontrollida kindlasummalise hüvitise maksmist kindla maksu- määraga põllumajandustootjatele.

8. Lõikes 5 nimetatuta põllumajandustoodete tarnimise ja põl- lumajandusteenuste osutamise korral loetakse kindlasummaline hüvitis makstuks ostja või kliendi poolt.

9. Liikmesriik võib kindla maksumääraga skeemi alt välja jätta teatavad põllumajandustootjate kategooriad ning põllumajandus- tootjad, kelle puhul tavapärase käibemaksuskeemi või artikli 24 lõikes 1 sätestatud lihtsustatud menetluste kohaldamine ei tooks kaasa haldusprobleeme.

10. Kindla maksumääraga põllumajandustootja võib liikmesriigi kehtestatud eeskirjade ja tingimuste kohaselt valida tavapärase käibemaksuskeemi või, kui tarvis, artikli 24 lõikes 1 sätestatud lihtsustatud menetlused.

11. Komisjon teeb hiljemalt käesoleva direktiivi jõustumisele järgneva viienda aasta lõpuks nõukogule uued ettepanekud põl- lumajandustoodete ja -teenustega seotud tehingute suhtes käibe- maksu kohaldamise kohta.

12. Käesoleva artikliga ettenähtud võimaluse kohaldamise korral kehtestavad liikmesriigid ühtse käibemaksu arvutusbaasi, et C lisas esitatud ühist arvutusmeetodit kasutades omavahendite skeemi kohaldada.

Artikkel 26

Reisibüroode eriskeem

1. Liikmesriigid kohaldavad reisibüroode tegevuse suhtes käibe- maksu käesoleva artikli kohaselt, kui reisibürood teevad klienti- dega tehinguid enda nimel ning kasutavad reisivõimaluste paku- miseks teiste maksukohustuslaste tarneid ja teenuseid. Käesolevat artiklit ei kohaldata reisibüroode suhtes, kes tegutsevad üksnes vahendajana ning arvestavad maksu artikli 11 A osa lõike 3 punkti c kohaselt. Käesoleva artikli kohaldamisel loetakse reisibü- roodeks ka reisikorraldajad.

2. Kõik tehingud, mida reisibüroo seoses reisiga teeb, loetakse üheks reisibüroo poolt reisijale osutatavaks teenuseks. See maksustatakse liikmesriigis, kus asub reisibüroo tegevuskoht või asukoht, kust reisibüroo teenuseid osutatakse. Selle teenuse maksustatav summa ja maksuta hind artikli 22 lõike 3 punkti b tähenduses on reisibüroo marginaal, st reisija poolt tasutud käibemaksuta kogusumma ning reisibüroo jaoks teistelt maksukohustuslastelt saadud tarnete ja teenuste tegeliku maksumuse vahe, kui nimetatud tehingud on tehtud otseselt reisija huvides.

3. Kui reisibüroo poolt teistele maksukohustuslastele usaldatud tehinguid teostavad nimetatud isikud väljaspool ühendust, loetakse reisibüroo teenus maksust vabastatud vahendustegevuseks vastavalt artikli 15 lõikele 14. Kui nimetatud tehinguid tehakse nii ühenduses kui ka väljaspool seda, võib maksust vabastada üksnes selle osa reisibüroo teenusest, mis on seotud tehingutega väljaspool ühendust.

4. Maksu, mis on võetud reisibüroolt teiste maksukohustuslaste poolt lõikes 2 kirjeldatud tehingutelt, mis on tehtud otseselt reisija huvides, ei või üheski liikmesriigis maha arvata ega tagasi maksta.

XV JAOTIS

LIHTSUSTAMISMENETLUS

Artikkel 27

1. Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt anda liikmesriigile loa võtta erimeetmed käesoleva direktiivi sätetest erandite tegemiseks eesmärgiga lihtsustada maksustamismenetlust või ära hoida teatavat liiki maksust kõrvalehoidumist või maksustamise vältimist. Maksustamismenetluse lihtsustamiseks ettenähtud meetmed ei tohi mõjutada lõpptarbimisetapil tasumisele kuuluvat maksusummat, välja arvatud tühises ulatuses.

2. Liikmesriik, kes soovib lõikes 1 nimetatud meetmeid rakendada, teatab neist komisjonile ja esitab talle kogu asjakohase teabe.

3. Komisjon teatab kavandatavatest meetmetest teistele liikmesriikidele ühe kuu jooksul.

4. Nõukogu otsus loetakse vastu võetuks, kui kahe kuu jooksul pärast teiste liikmesriikide teavitamist eelmises lõigus sätestatud korras ei ole komisjon ega ükski liikmesriik taotlenud, et nõukogu kõnealuse küsimuse läbi vaataks.

5. Liikmesriigid, kes 1. jaanuaril 1977 kohaldavad lõikes 1 nimetatud liiki erimeetmeid, võivad need säilitada tingimusel, et nad teatavad neist 1. jaanuariks 1978 komisjonile, ning tingimusel, et kui nimetatud meetmed on ette nähtud maksustamismenetluse lihtsustamiseks, on need kooskõlas lõikes 1 sätestatud nõudega.

XVI JAOTIS

ÜLEMINEKUSÄTTED

Artikkel 28

1. Liikmesriikide poolt nõukogu teise 11. aprilli 1967. aasta direktiivi artikli 17 nelja esimese taande sätete kohaselt kehtestatud sätete kehtivus lõpeb igas liikmesriigis vastavalt kuupäeval, mil seal jõustuvad käesoleva direktiivi artikli 1 teises lõigus nimetatud sätted.

2. Vähendatud maksumäärad ja maksuvabastus ning eelmisel etapil tasutud maksu tagasimaksmine, mis on jõus 31. detsembril 1975 ning vastavad nõukogu teise 11. aprilli 1967. aasta direktiivi artikli 17 viimase taande sätetele, võib säilitada nõukogu poolt kindlaksmääratava kuupäevani, kuid mitte kauem kui kuupäevani, mil liikmesriikidevahelises kaubanduses kaotatakse impordimaks ja ekspordi maksuvabastus. Liikmesriigid võtavad vastu vajalikud meetmed tagamaks, et maksukohustuslased deklareerivad nimetatud toimingutega seotud omavahendite kindlaksmääramiseks vajalikud andmed.

Komisjoni aruande alusel vaatab nõukogu eespool nimetatud vähendatud maksumäärad ja maksuvabastuse iga viie aasta järel läbi ning võtab vajaduse korral ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal vastu nende järkjärguliseks kaotamiseks vajalikud meetmed.

3. Lõikes 4 nimetatud üleminekuperioodil võivad liikmesriigid:

- a) jätkata artikli 13 või 15 kohaselt maksust vabastatud tehingute maksustamist, mis on nimetatud käesoleva direktiivi E lisas;
- b) jätkata F lisas sätestatud tehingute maksust vabastamist asjaomases liikmesriigis kehtivate tingimustel;
- c) anda maksukohustuslastele võimaluse maksustada maksust vabastatud tehinguid G lisas sätestatud tingimustel;
- d) jätkata artikli 18 lõike 2 esimese lõiguga ettenähtud viivitamatut mahaarvamist põhimõttest kõrvalekalduvate sätete kohaldamist;

e) jätkata artikli 5 lõike 4 punkti c, artikli 6 lõike 4 ja artikli 11 A osa lõike 3 punkti c sätetest kõrvalekalduvate meetmete kohaldamist;

f) näha ette, et edasimüügi eesmärgil ostetud ehitiste ja ehitusmaa võõrandamisel maksukohustuslase poolt, kes ei võinud ostu puhul käibemaksu maha arvata, on maksustatav summa müügihinna ja ostuhinna vahe;

g) erandina artikli 17 lõikest 3 ja artikli 26 lõikest 3 jätkata artikli 26 lõikes 3 nimetatud reisibüroode teenuste maksustamist ilma sisendilt makstud maksu tagasimaksmiseta. Seda erandit kohaldatakse ka reisija nimel ja eest tegutsevate reisibüroode suhtes.

4. Üleminekuperiood kestab esialgu viis aastat alates 1. jaanuarist 1978. Nõukogu vaatab hiljemalt kuus kuud enne nimetatud perioodi lõppu ning edaspidi nii sageli kui tarvis komisjoni aruande põhjal läbi olukorra seoses lõikes 3 sätestatud eranditega ning teeb komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt otsuse mõningate või kõigi nimetatud erandite kaotamise kohta.

5. Üleminekuperioodi lõpul maksustatakse reisijatevedu lähterriigis reisi ühenduse piires kulgevas osas vastavalt üksikasjalikele eeskirjadele, mille sätestab komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt nõukogu.

XVII JAOTIS

KÄIBEMAKSUKOMITEE

Artikkel 29

1. Käesolevaga moodustatakse käibemaksu nõuandekomitee, edaspidi "komitee".

2. Komitee koosneb liikmesriikide ja komisjoni esindajatest.

Komitee eesistuja on komisjoni esindaja.

Komisjon tagab komiteele sekretariaaditeenused.

3. Komitee võtab vastu oma töökorra.

4. Lisaks punktidele, mille üle tuleb käesoleva direktiivi kohaselt konsulteerida, vaatab komitee läbi ühenduse käibemaksusätete rakendamist käsitlevad küsimused, mille eesistuja on kas omal algatusel või liikmesriigi esindaja taotlusel esitanud.

XVIII JAOTIS

MUUD SÄTTED

Artikkel 30

Rahvusvahelised lepingud

Nõukogu võib ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal lubada liikmesriigil sõlmida ühendusse mittekuuluva riigiga või rahvusvahelise organisatsiooniga lepingu, mis võib sisaldada erandeid käesolevast direktiivist. Sellist lepingut sõlmida sooviv riik teatab sellest komisjonile ning esitab talle kogu arutamiseks vajaliku teabe. Komisjon teavitab ühe kuu jooksul teisi liikmesriike.

Nõukogu otsus loetakse vastu võetuks, kui kahe kuu jooksul pärast teiste liikmesriikide teavitamist eelmises lõigus sätestatud korras ei ole kõnealust küsimust nõukogus tõstatatud.

Artikkel 31

Arvestusühik

1. Käesolevas direktiivis kasutatav arvestusühik on otsusega 75/250/EMÜ⁽¹⁾ määratletud Euroopa arvestusühik (EAÜ).

2. Nimetatud arvestusühiku ümberarvestamisel omavääringutesse on liikmesriikidel võimalus ümberarvestamisel saadud summasid üles- või allapoole ümardada kuni 10 %.

Artikkel 32

Kasutatud kaup

Nõukogu võtab komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt hiljemalt 31. detsembriks 1977 vastu kasutatud kauba, kunstiteoste, antiikesemete ja kollektsiooniesemete suhtes kohaldatava ühenduse maksusüsteemi.

Nimetatud ühenduse süsteemi jõustumiseni võivad käesoleva direktiivi jõustumise ajal nimetatud esemete suhtes erikorda kohaldavad liikmesriigid selle korra säilitada.

Artikkel 33

Ilma et see piiraks ühenduse teiste sätete kohaldamist, ei takista käesoleva direktiivi sätteid liikmesriigil säilitamast või kehtestamast makse kindlustuslepingutele, kihlvedudele ja hasartmängudele, aktsiise, maksumärke ja üldiselt mis tahes makse, tollimakse või lõive, mis ei ole käsitatavad kumuleerivate käibemaksudena.

⁽¹⁾ EÜT L 104, 24.4.1975, lk 35.

XIX JAOTIS

Artikkel 36

LÕPPSÄTTED

Nõukogu esimese 11. aprilli 1967. aasta direktiivi artikli 2 neljas lõik ja artikkel 5 tunnistatakse kehtetuks.

Artikkel 34

Artikkel 37

1. jaanuaril 1982 ning pärast seda iga kahe aasta järel saadab komisjon pärast liikmesriikidega konsulteerimist nõukogule aruande ühise käibemaksusüsteemi kohaldamise kohta liikmesriikides. Nõukogu edastab aruande Euroopa Parlamendile.

Nõukogu teine 11. aprilli 1967. aasta direktiiv 67/228/EMÜ käibemaksu kohta kaotab igas liikmesriigis kehtivuse vastaval kuupäeval, mil hakatakse kohaldama käesoleva direktiivi sätteid.

Artikkel 35

Artikkel 38

Sobival ajal võtab nõukogu ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal pärast Euroopa Parlamendi ning majandus- ja sotsiaalkomitee arvamuse saamist ning kooskõlas ühisturu huvidega vastu direktiivid ühise käibemaksusüsteemi kohta, eelkõige liikmesriikide võetud süsteemist kõrvalekalduvate meetmete järkjärguliseks piiramiseks või kehtetuks tunnistamiseks, et saavutada liikmesriikide käibemaksusüsteemide täielik kooskõla ning teha seeläbi võimalikuks nõukogu esimese 11. aprilli 1967. aasta direktiivi artiklis 4 sätestatud eesmärgi saavutamine.

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 17. mai 1977

Nõukogu nimel

eesistuja

J. SILKIN

A LISA

PÕLLUMAJANDUSTOOTMISE TEGEVUSALADE LOETELU

I. TAIMEKASVATUS

1. Üldine põllumajandus, sealhulgas viinamarjakasvatus
2. Puuvilja- (sh oliivide) ja köögiviljakasvatus, lille- ning ilutaimikasvatus nii avamaal kui ka katmikalal
3. Seente, vürtside, seemnete ja paljundusmaterjali tootmine; taimekoolid

II. LOOMAKASVATUS TALUMAJAPIDAMISTES

1. Üldine loomakasvatus
2. Linnukasvatus
3. Küülikukasvatus
4. Mesindus
5. Siidussikasvatus
6. Teokasvatus

III. METSANDUS

IV. KALANDUS

1. Kalapüük magevetes
2. Kalakasvatus
3. Rannakarplaste, austrite ning muude limuste ja vähilaadsete kasvatus
4. Konnakasvatus

V. Kui põllumajandustootja töötleb tavapäraselt põllumajandus-, metsandus- või kalandusettevõttes kasutatavate vahenditega tooteid, mis põhinevad peamiselt tema põllumajandustoodangul, loetakse nimetatud töötlemine samuti põllumajandustootmiseks

B LISA

PÕLLUMAJANDUSTEENUSTE LOETELU

Selliste põllumajandusteenuste osutamine, mis moodustavad põllumajandustootmise tavapärase osa, loetakse põllumajandusteenuste osutamiseks ning need hõlmavad eelkõige järgmist:

- põllutööd, kultiveerimine ja niitmine, viljapeks, pallimine, saagi korjamine, saagi koristamine, külvamine ja istutamine,
 - pakendamine ja turustamiseks ettevalmistamine, nt põllumajandustoodete kuivatamine, puhastamine, jahvatamine, desinfitseerimine ja sileerimine,
 - põllumajandustoodete ladustamine,
 - loomade karjatamine, kasvatamine ja nuumamine,
 - põllumajandus-, metsandus- või kalandusettevõtetes tavapäraselt kasutatavate seadmete rendileandmine põllumajanduslikul eesmärgil,
 - tehniline abi,
 - umbrohu- ja kahjuritõrje, tõrjevahendite puistamine ja pihustamine kultuuridele ja maale,
 - niisutus- ja kuivendusseadmete käitamine,
 - laasimine, puude langetamine jm metsandusteenused.
-

C LISA (1)

ÜHINE ARVUTUSMEETOD

- I. Põllumajandus-, metsandus- ja kalandusettevõtete lisandväärtuse arvutamisel võetakse järgmist arvesse käibemaksuta:
1. klassidesse "põllumajandustooted ja ulukid" ning "töötlemata puit" kuuluva lõpliku kogutoodangu väärtus, sealhulgas põllumajandustootja oma tarbimine, vastavalt IV ja V punkti sätetele, millele lisandub A lisa V punktis nimetatud töötlemisel saadud toodang;
 2. alapunktis 1 nimetatud toodangu saamiseks kasutatud sisendite koguväärtus;
 3. A ja B lisa nimetatud tegevusaladega seotud vahendite kogumahutus põhivarasse.
- II. Mahaarvatavate maksustatavate sisendite ja väljundite kindlaksmääramiseks kindla maksumääraga põllumajandustootjate puhul arvatakse rahvamajanduse arvepidamisest maha tavapärase käibemaksuskeemi alusel maksustatavate põllumajandustootjate sisendid ja väljundid, võttes arvesse I punktis nimetatud tegureid.
- III. Kindla maksumääraga põllumajandustootjate lisandväärtus võrdub I punkti alapunktis 1 nimetatud lõpliku kogutoodangu käibemaksuta väärtuse ning I punkti alapunktis 2 nimetatud sisendite koguväärtuse ja sellele lisatud I punkti alapunktis 3 nimetatud vahendite põhivarasse kogumahutuse vahega. Kõiki nimetatud tegureid kohaldatakse üksnes kindla maksumääraga põllumajandustootjate osas.
- IV. PÕLLUMAJANDUSTOOTED JA ULUKID

*Euroopa Ühenduste
Statistikaameti koodnumber*

Teraviljad (v.a riis)

Nisu ja speltanisu	10.01.11	1
	10.01.19	1
Talinisu ja speltanisu	–	
Suvinisu	–	
Kõva nisu	10.01.51	
	10.01.59	
Talinisu	–	
Suvinisu	–	
Rukis ja meslin		
Rukis	10.02.00	
Talirukis	–	
Suvirukis	–	
Meslin	10.01.11	2
	10.01.19	2

(1) Käesolevas lisas on kasutatud Euroopa Ühenduste Statistikaameti põllumajanduse raamatupidamisarvestuses kasutatavat liigitust.

Euroopa Ühenduste
Statistikaameti koodnumber

Oder	10.03.10	
	10.03.90	
Suvioder	–	
Talioder	–	
Kaer ja suvimeslin		
Kaer	10.04.10	
	10.04.90	
Suvimeslin	–	
Mais	10.05.10	
	10.05.92	
Muud teraviljad (v.a riis)		
Tatar	10.07.10	
Hirss	10.07.91	
Terasorgo	10.07.95	
Kanaari paelrohi	10.07.96	
Mujal nimetamata teraviljad (v.a riis)	10.07.99	
Riis (koorimata või kooritud)	10.06.11	
Kaunviljad		
Kuivatatud hernes ja söödahernes	07.05.11	
Kuivatatud hernes (v.a söödahernes)	–	
Kuivatatud hernes (v.a kikerhernes)	–	
Kikerhernes	–	
Söödahernes	–	
Aeduba ja põlduba		
Aeduba	07.05.15	
Põlduba	07.05.95	
Muud kaunviljad		
Lääts	07.05.91	
Vikk	12.03.31	2
Lupiin	12.03.49	2
Mujal nimetamata kuivatatud kaunviljad, kaunviljasegud ning kaunvilja ja teravilja segud	07.05.97	
Juurviljad (söödaköögiviljad)		
Kartul		
Kartul (v.a seemnekartul)		
Värske kartul	07.01.13	
	07.01.15	
Kartul (v.a värske)	07.01.17	
	07.01.19	
Seemnekartul	07.01.11	
Suhkrupeet	12.04.11	

Euroopa Ühenduste
Statistikaameti koodnumber

Söödapeet; kaalikas, söödaporgand ja söödanaeris; muu juurvili ja söödaköögivilja

Söödapeet	}		
Kaalikas, söödaporgand ja söödanaeris			
Kaalikas			12.10.10
Söödaporgand ja söödanaeris			
Söödakapsas		12.10.99	2
Muud juurviljad ja söödaköögiviljad			
Maapirn		07.06.10	
Maguskartul		07.06.50	
Mujal nimetamata juurviljad ja söödaköögiviljad		07.06.30	
		12.10.99	3

Tehnilised kultuurid

Õliseemned ja õliviljad (v.a oliivid)

Rüpsi- ja rapsiseemned	12.01.91
Talirüps	–
Suvirüps	–
Raps	–
Päevalilleseemned	12.01.95
Sojauba	12.01.40
Riitsinuseemned	12.01.50
Linaseemned	12.01.61
	12.01.69
Seesami-, kanepi-, sinepi- ja mooniseemned	
Seesamiseemned	12.01.97
Kanepiseemned	12.01.94
Sinepiseemned	12.01.92
Õlimoon ja mooniseemned	12.01.93

Kiutaimesed

Lina	54.01.10
Kanep	57.01.10
Töötlemata tubakas (sh kuivatatud tubakas)	24.01.10
	24.01.90
Humal	12.06.00

Muud tehnilised kultuurid

Sigurijuured	12.05.00	
Ravimtaimed, aromaatsed taimed, vürtsid ja parfüümitaimed		
Safran	09.10.31	
Köömen	07.01.82	
Mujal nimetamata ravimtaimed, aromaatsed taimed, vürtsid ja parfüümitaimed	}	
		09.09 (11-13-15-17-18)
		09.10 (11-20-51-55-71)
	12.07 (10-20-30-40-50-60-70-80-91-99)	

Värsked köögiviljad

Söögikapsas	
Lillkapsas	07.01.21
	07.01.22

Euroopa Ühenduste
Statistikaameti koodnumber

Muu kapsas			
Rooskapsas	07.01.26		
Valge peakapsas	}	07.01.23	
Punane peakapsas			
Kähar peakapsas	}	07.01.27	1
Roheline peakapsas			
Mujal nimetamata kapsas			
Leht- ja varsköögiviljad, v.a kapsas			
Seller ja juurseller	07.01.51		
	07.01.53		
	07.01.97		2
Porrulauk	07.01.68		
Peasalat	07.01.31		
	07.01.33		
Endiiviad	07.01.36		1
Spinat	07.01.29		
Spargel	07.01.71		
Salatsigur	07.01.34		
Artišokk	07.01.73		
Muud leht- ja juurköögiviljad			
Põldkännak	07.01.36		2
Hispaania artišokk ja kardon	07.01.37		
Apteegitill	07.01.91		
Rabarber	}	07.01.97	1
Kress			
Petersell			
Brokkoli			
Mujal nimetamata leht- ja juurköögiviljad			
Vilja saamiseks kasvatatavad köögiviljad			
Tomat	07.01.75		
	07.01.77		
Kurk ja kornišon	07.01.83		
	07.01.85		
Melon	08.09.10		
Pudelkõrvits, melonkõrvits, kõrvits	07.01.95		
Paprika	07.01.93		
Muud vilja saamiseks kasvatatavad köögiviljad	07.01.97		3
Juur- ja mugulköögiviljad			
Nuikapsas	07.01.27		2
Naeris	}	07.01.54	
Porgand			
Küüslauk	07.01.67		
Sibul ja šalottsibul	07.01 (62-63-66)		
Söögipeet (punapeet)	}	07.01.56	
Aed-piimjuur, mustjuur			
Muud juur- ja mugulköögiviljad (murulauk, redis, naeris, mädarõigas)			
07.01.59			
Kaunköögiviljad	07.01.41		
Roheline hernes	07.01.43		

Euroopa Ühenduste
Statistikaameti koodnumber

Uba	07.01.45	
	07.01.47	
Muud kaunköögiviljad	07.01.49	
Kultuurseened	07.01.87	
Värsked puuviljad, sh tsitrusviljad (v.a viinamarjad ja oliivid)		
Lauaõunad ja -pirnid		
Lauaõunad	08.06 (13-15-17)	
Lauapirnid	08.06 (36-38)	
Õunad ja pirnid siidri valmistamiseks		
Siidriõunad	08.06.11	
Siidripirnid	08.06.32	
Luuviljad		
Virsikud	08.07.32	
Aprikoosid	08.07.10	
Kirsid	08.07 (51-55)	
Ploomid (sh renkloodid, mirabellid ja "Quetsche" ploomid)	08.07 (71-75)	
Muud luuviljad	08.07.90	
Pähklid		
Kreeka pähklid	08.05.31	
Sarapuupähklid	08.05.91	
Mandlid	08.05.11	
	08.05.19	
Kastanid	08.05.50	
Muud pähklid (v.a troopilised pähklid)		
Pistaatsiapähklid	08.05.70	
Mujal nimetamata pähklid	08.05.97	1
Muud puuviljad		
Viigimarjad	08.03.10	
Küdooniad	08.06.50	
Mujal nimetamata puuviljad (v.a troopilised puuviljad)	08.09.90	1
Maasikad	08.08 (11-15)	
Marjad		
Mustsõstrad ja punased sõstrad		
Mustsõstrad	08.08.41	
Punased sõstrad	08.08.49	1
Vaarikad		
Karusmarjad	08.08.90	1
Muud marjad (nt kultuurmurakad)	08.09.90	2
Tsitrusviljad		
Apelsinid	08.02 (21-22-24-27)	
Mandariinid ja klementiinid	08.02 (32-36)	
Sidrunid	08.02.50	
Greibid	08.02.70	

Euroopa Ühenduste
Statistikaameti koodnumber

Muud tsitrusviljad	08.02.90	
Sukaadisidrunid	–	
Laimid	–	
Bergamotid	–	
Mujal nimetamata tsitrusviljad	–	
Viinamarjad ja oliivid		
Viinamarjad		
Lauaviinamarjad	08.04 (21-23)	
Muud viinamarjad (veini, mahla ja rosinate tootmiseks)	08.04 (25-27)	
Oliivid		
Lauaoliivid	07.01.78	
Muud oliivid (oliiviõli valmistamiseks)	07.01.79	
	07.03.13	
Muud taimekasvatussaadused		
Söödataimed ⁽¹⁾	12.10.99	1
Taimlatooted		
Viljapuud ja marjapõõsad	06.02 (19-40-51-55)	
Viinapuu pookoksad	06.02 (10-30)	
Ilupuud ja -põõsad	06.02 (71-75-79-98)	
Metsaseemikud ja pistoksad	06.02.60	
Peamiselt punumiseks kasutatav taimne materjal		
Paju, luga, rotangpalm	14.01 (11-19-51-59)	
Pilliroog, bambus	14.01 (31-39)	
Muu peamiselt punumiseks kasutatav taimne materjal	14.01.90	
Lilled, ilutaimed ja jõulupuud		
Lillesibulad, juure- ja varremugulad	06.01.10	
Ilutaimed	} 06.01 (31-39) 06.03 (11-15-90) 06.04 (20-40-50) 06.04.90	
Lõikelilled, oksad ja dekoratiivne taimmaterjal		
Jõulupuud		
Mitmeaastased taimed	06.02.92	
Seemned		
Põllumajandusseemned ⁽²⁾	06.02.95	
	12.03 (11-19-35-39-44-46-84-86-89)	
	12.03.31	1
	12.03.49	1
Lilleseemned	12.03.81	

⁽¹⁾ Nt hein, ristik (v.a söödaköögiviljad).⁽²⁾ V.a teraviljaseeme, riisiseeme ja seemnekartul.

Euroopa Ühenduste
Statistikaameti koodnumber

Loodusest kogutud saadused ⁽¹⁾	07.01 (88-89)	
	08.05.97	2
	08.08.31	
	08.08.35	
	08.08.49	2
	08.08.90	2
	23.06.10	1
Järgmiste põllukultuuride kõrvalsaadused ⁽²⁾		
Teraviljad (v.a riis)		
Riis	12.08 (10-31)	
Kaunviljad	12.08.90	
Juurviljad	12.09.00	
Tehnilised kultuurid	13.03.12	
Värsked köögiviljad	14.02 (10-21-23-25-29)	
Puuviljad, sh tsitrusviljad	14.03.00	
Viinamarjad ja oliivid	14.04.00	
Muud põllukultuurid	14.05 (11-19)	
Mujal nimetamata taimsed saadused	15.16.10	
Viinamarjavirre ja vein	23.06.10	2
Viinamarjavirre	23.06.30	
Vein	13.01.00	
Veinitootmise kõrvalsaadused ⁽³⁾	22.04.00	
Oliiviõli	22.05 (21-25-31-35-41-44-45-47-51-57-59-61-69)	
Puhas oliiviõli ⁽⁴⁾	23.05.00	
Rafineerimata oliiviõli ⁽⁴⁾	15.07.06	
Oliiviõli ekstraheerimise kõrvalsaadused ⁽⁵⁾	15.07 (07-08)	
Veised	23.04.05	
Koduveised	01.02 (11-13-14-15-17)	
Vasikad	–	
Muud alla üheaastased veised	–	
Mullikad	–	
Lehmad	–	
Isased aretusloomad	–	
Ühe- kuni kaheaastased	–	
Üle kaheaastased	–	

(1) Nt metsaseened, jõhvikad, mustikad, murakad, metsvaarikad jne.

(2) Nt õled, peedi- ja kapsapealsed, herne- ja oavarred.

(3) Nt veinisete, viinakivi jne.

(4) Nimetatud kahte toodet eristatakse pigem töötlemisviisi kui tootmisetapi järgi.

(5) Nt oliiviõlikoogid jm oliiviõli ekstraheerimise jääkproduktid.

Euroopa Ühenduste
Statistikaameti koodnumber

Tapa- ja nuumveised		
Ühe- kuni kaheaastased		–
Üle kaheaastased		–
Sead		
Kodusead	01.03 (11-15-17)	
Pörsad		–
Noorsead		–
Nuumsead		–
Tõuemised		–
Tõukuldid		–
Hobuslased		
Hobused	01.01 (11-15-19)	
Eeslid	01.01.31	
Muulad ja hobueeslid	01.01.50	
Lambad ja kitsed		
Kodulambad	01.04 (11-13)	
Kodukitsed	01.04.15	
Kodulinnud, küülikud, tuvid jm loomad		
Kanad, kuked, noorkuked, noorkanad, tibud	01.05 (10-91)	
Pardid	01.05.93	
Haned	01.05.95	
Kalkunid	01.05.97	
Pärkanad	01.05.98	
Koduküülikud	01.06.10	
Kodutuvid	01.06.30	
Muud loomad		
Mesilased		–
Siidiussid		–
Karusloomad		–
Teod (v.a meriteod)	03.03.66	
Mujal nimetamata loomad	01.06.99	
	02.04.99	1
Ulukid ja ulukiliha		
Ulukid ⁽¹⁾	01.01.39	
	01.02.90	
	01.03.90	
	01.04.90	
	01.06.91	
Ulukiliha	02.04.30	

(¹) Elusulukite hulka kuuluvad üksnes spetsiaalselt kasvatatud ulukid ning muud vangistuses peetud ulukid.

	Euroopa Ühenduste Statistikaameti koodnumber	
Töötlemata piim		
Lehmapiim	–	
Lambapiim	–	
Kitsepiim	–	
Pühvlipiim	–	
Munad		
Kanamunad		
Haudemunad	04.05.12	1
Muud	04.05.14	
Muud munad		
Haudemunad	04.05.12	2
Muud	04.05.16	
	04.05.18	
Muud loomsed saadused		
Toorvill (sh loomakarvad) ⁽¹⁾	53.01 (10-20)	
	53.02 (93-95)	
Mesi	04.06.00	
Siidiussikookonid	50.01.00	
Loomakasvatuse kõrvalsaadused ⁽²⁾	15.15.10	
Mujal nimetamata loomsed saadused	43.01 (10-20-30-90)	
	53.02.97	
Põllumajandusteenused ⁽³⁾		
Põllumajandustooted, mis peaaegu eranditult imporditakse		
Troopilised õliseemned ja õliviljad		
Maapähklid	12.01.11	
	12.01.15	
Kopra	12.01.20	
Palmipähklid ja nende tuumad	12.01.30	
Puuvillaseemned	12.01.96	
Mujal nimetamata õliseemned ja õliviljad	12.01.99	
Troopilised kiutaimesed		
Puuvill	55.01.00	
Muud kiutaimesed		
Manillakanep	57.02.00	
Džuut	57.03.10	
Sisal	57.04.10	
Kookoskiud	57.04.30	

⁽¹⁾ Kui tegemist on põhisaadusega.

⁽²⁾ Nt tapetud ulukite nahad, karvad ja karusnahad, sõnnik ja virts.

⁽³⁾ St teenused, mida tavaliselt osutavad põllumajandusettevõtjad ise, nt kündmine, niitmine ja kultiveerimine, viljapeks, tubakakuivatamine, lambapügamine, loomatalitamine.

*Euroopa Ühenduste
Statistikaameti koodnumber*

Ramjee	54.02.00
Mujal nimetamata kiutaimeid	57.04.50
Muud tööstuses kasutatavad troopilised taimed	
Kohv	09.01.11
Kakao	18.01.00
Suhkruroog	12.04.30
Troopilised puuviljad	
Troopilised pähklid	
Kookospähklid	08.01.75
Kašupähklid	08.01.77
Parapähklid	08.01.80
Pekaanipähklid	08.05.80
Muud troopilised puuviljad	
Datlid	08.01.10
Banaanid	08.01 (31-35)
Ananassid	08.01.50
Papaiaid	08.08.50
Mujal nimetamata troopilised viljad	08.01 (60-99)
Poleerimata elevantiluu	05.10.00

V. TOORPUIT

Tööstuses kasutatav okaspuupuit

- Pikk okaspuumaterjal
 - 1 palgid
 - 1) nulg, harilik kuusk, ebatsuuga
 - 2) mänd, lehis
 - 2 talad
 - 1) nulg, harilik kuusk, ebatsuuga
 - 2) mänd, lehis
 - 3 muu pikk puitmaterjal
 - 1) nulg, harilik kuusk, ebatsuuga
 - 2) mänd, lehis
- Okaspuidust vineer
 - 1 nulg, harilik kuusk, ebatsuuga
 - 2 mänd, lehis

Okaspuut küttepuna:

- Nulg, harilik kuusk, ebatsuuga
- Mänd, lehis

Tööstuses kasutatav lehtpuupuit

- Pikk puitmaterjal (lehtpuu)
 - 1 palgid
 - 1) tamm
 - 2) pöök
 - 3) pappel
 - 4) muud

- 2 talad
 - 1) tamm
 - 2) muud
- 3 muu pikk puitmaterjal
 - 1) tamm
 - 2) pöök
 - 3) pappel
 - 4) muud

Vineer (lehtpuu)

- 1 tamm
- 2 pöök
- 3 pappel
- 4 muud

Lehtpuupuit küttepuuna

- tamm
- pöök
- pappel
- muud

Metsandusteenused ⁽¹⁾

Muud saadused (puukoor, kork, vaik)

⁽¹⁾ St teenused, mida tavaliselt osutavad metsandusettevõtjad ise (nt metsa langetamine).

*D LISA***ARTIKLI 4 LÕIKE 5 KOLMANDAS LÕIGUS VIIDATUD TEGEVUSALADE LOEND**

1. Telekommunikatsioon
 2. Vee-, gaasi-, elektri- ja auruarustus
 3. Kaubavedu
 4. Sadama- ja lennujaamateenused
 5. Reisijatevedu
 6. Müügiks valmistatud uue kauba tarnimine
 7. Põllumajanduse sekkumisametite tehingud põllumajandustoodetega vastavalt nimetatud toodete turu ühist korraldust käsitlevatele määrustele
 8. Messide ja näituste korraldamine
 9. Ladustamine
 10. Reklamiorganisatsioonide tegevus
 11. Reisibüroode tegevus
 12. Oma töötajate kaupluste, kooperatiivide, töölissööklate jms asutuste pidamine
 13. Televisiooni- ja raadioorganisatsioonide tehingud, v.a artikli 13 A osa lõike 1 punktis q nimetatud tehingud
-

E LISA

ARTIKLI 28 LÕIKE 3 A OSAS NIMETATUD TEHINGUD

1. Artikli 13 A osa lõike 1 punktis a nimetatud tehingud, mis on seotud postipakiteenustega
 2. Artikli 13 A osa lõike 1 punktis e nimetatud tehingud
 3. Artikli 13 A osa lõike 1 punktis f nimetatud tehingud, välja arvatud meditsiini- ja abipersonaliorganisatsioonide tehingud
 4. Artikli 13 A osa lõike 1 punktis m nimetatud tehingud
 5. Artikli 13 A osa lõike 1 punktis n nimetatud tehingud
 6. Artikli 13 A osa lõike 1 punktis p nimetatud tehingud
 7. Artikli 13 A osa lõike 1 punktis q nimetatud tehingud
 8. Artikli 13 B osa punkti d alapunktis 2 nimetatud tehingud, mis on seotud vahendajate teenustega
 9. Artikli 13 B osa punkti d alapunktis 5 nimetatud tehingud, mis on seotud vahendajate teenustega
 10. Artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 nimetatud tehingud
 11. Artikli 13 B osa punktiga g hõlmatud tarded, mida teevad maksukohustuslased, kes võisid asjaomase ehitise puhul sisendilt makstud maksu maha arvata
 12. Artikli 15 lõikes 2 nimetatud kaubatarded
 13. Artikli 15 lõigetes 6 ja 9 nimetatud tehingud
 14. Artikli 15 lõikes 12 nimetatud tarded
 15. Artiklis 26 nimetatud reisibüroode teenused ning nende reisibüroode teenused, kes tegutsevad reisija nimel ja eest, kui tegemist on reisidega väljapoole ühendust
-

F LISA

ARTIKLI 28 LÕIKE 3 B OSAS NIMETATUD TEHINGUD

1. Sissepääs spordiüritustele
2. Autorite, kunstnike, esitajate, juristide ja teiste vabakutseliste teenused, v.a meditsiini- ja abipersonali teenused, kui tegemist ei ole nõukogu teise 11. aprilli 1967. aasta direktiivi B lisas nimetatud teenustega
3. Üksikutele või ühinenud põllumajandusettevõtjatele põllumajandusmasinatega teenuste osutamine
4. Jahikoerte ja puhast tõugu hobuste tarnimine
5. Riiklike postiteenistuste osutatavad telekommunikatsiooniteenused ja nendega seotud kauba tarnimine
6. Matusekorraldajate ja krematooriumide teenused ning nendega seotud kaup
7. Pimedate isikute või nende töökodade tehtavad tehingud tingimusel, et need erandid ei põhjusta märkimisväärset konkurentsi moonutamist
8. Kauba tarnimine ja teenuste osutamine sõjaohvrite kalmistute, haudade ja mälestusmärkide ehitamise, rajamise ning hooldamise eest vastutavatele riiklikele asutustele
9. Loomade ravimine veterinaararstide poolt
10. Haiglate tehtavad tehingud, mis ei kuulu artikli 13 A osa lõike 1 punkti b alla
11. Ekspertide teenused seoses kindlustusnõuete hindamisega
12. Veevarustus, mida korraldavad ametivõimud
13. Laenude ja laenugarantiide haldamine isiku või organisatsiooni poolt, kes ei ole laenuandja
14. Võlgade sissenõudmine
15. Aktsiate ja osade, äriühingutes ja ühendustes osaluse, võlakirjade ning teiste väärtpaberite või vabalt kaubeldavate maksevahendite hoidmine ja haldamine, v.a dokumentide hoidmine ja haldamine, mis tõendavad omandiõigust artikli 5 lõikes 3 nimetatud kaubale või väärtpaberitele
16. Artikli 4 lõikes 3 nimetatud ehitiste ja maa võõrandamine
17. Reisijatevedu
Reisijatega kaasas oleva kauba, näiteks pagasi või mootorsõidukite vedu ning reisijateveoga seotud teenused on maksust vabastatud üksnes juhul, kui reisijatevedu ise on maksust vabastatud
18. Kaubanduslike siseveelaevade tarnimine, ümberehitamine, remont, hooldus, prahtimine ja rendileandmine ning nendes sisalduvate või kasutatavate seadmete tarnimine, rendileandmine, remont ja hooldus
19. Teatavate kapitalikaupade tarnimine pärast mahaarvamiste korrigeerimise perioodi lõppu
20. Taaskasutatava materjali ja värske tööstusjäätmete tarnimine
21. Väljaspool riigi territooriumi liikuvate eraisikutele kuuluvate laevade tankimiseks ja proviandiga varustamiseks ettenähtud kaup

22. Väljaspool riigi territooriumi liikuvate erakasutuseks ettenähtud õhusõidukite tankimiseks ja proviandiga varustamiseks ettenähtud kaup
 23. Riigiasutuste kasutatavate õhusõidukite, sealhulgas nendes sisalduvate või kasutatavate seadmete tarnimine, ümberehitamine, remont, hooldus ja rendileandmine
 24. Kauba vedu Reini jõel ja kanaliseeritud Moseli jõel ning sellega seotud tehingud
 25. Sõjalaevade tarnimine, ümberehitamine, remont, hooldus, prahtimine ja rendileandmine
 26. Kullaga, välja arvatud tööstuses kasutatava kullaga seotud tehingud
 27. Artiklis 26 nimetatud reisibüroode teenused ning nende reisibüroode teenused, kes tegutsevad reisija nimel ja eest, kui tegemist on ühendusesiseste reisidega
-

G LISA

VALIKUÕIGUS

1. Artikli 28 lõike 3 punktis c nimetatud valikuõiguse võib anda järgmistel tingimustel:
 - a) E lisa nimetatud tehingute puhul:

võivad liikmesriigid, kes nimetatud tarnetele juba maksuvabastust kohaldavad, kuid annavad maksustamise suhtes ka valikuõiguse, selle valikuõiguse säilitada
 - b) F lisa nimetatud tehingute puhul:

liikmesriigid, kes jätavad nimetatud tarnete maksust vabastamise õiguse ajutiselt kehtima, võivad maksukohustuslastele anda maksustamise suhtes valikuõiguse
 2. Liikmesriigid, kes annavad valikuõiguse lõike 1 sätetega hõlmamata maksustamise suhtes, võivad seda kasutataval maksumaksjatel lubada valikuõiguse säilitada kõige kauem kolme aasta jooksul alates käesoleva direktiivi jõustumisest.
-